

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Práce sestry z pohledu veřejnosti

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **OŠETŘOVATELSTVÍ**

Autor: Markéta Hájková

Vedoucí práce: Mgr. Kristýna Toumová Ph.D.

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „**Práce sestry z pohledu veřejnosti**“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne..... 2021

.....

Markéta Hájková

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce Mgr. Kristýně Toumové Ph.D., za její odborné vedení mé bakalářské práce, trpělivost, cenné rady a drahocenný čas, který mně i mé práci věnovala. Dále bych také touto cestou ráda poděkovala všem respondentům, kteří se účastnili výzkumného šetření.

Práce sestry z pohledu veřejnosti

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zmapovat pohled laické veřejnosti na povolání sestry. V teoretické části se práce zabývá vývojem ošetrovatelství a sesterské profese napříč historií. Dále se práce zabývá povoláním sestry v současnosti, popisuje image a vzdělávání v dnešní době, seznamuje s obrazem sestry v médiích, včetně faktorů, ovlivňujících pohled laické veřejnosti na sestry. K prozkoumání tématu byly použity 3 hypotézy. H1: Vnímání role sester je ovlivněno pohlavím laické veřejnosti. H2: Vnímání prestiže sester je ovlivněno vzděláním laické veřejnosti. H3: Názor laické veřejnosti na povolání sester je ovlivněn mediálním obrazem. K ověření hypotéz bylo provedeno kvantitativní šetření formou dotazníku, který byl rozdán laické veřejnosti. Celkový počet zařazených dotazníků byl 195. Výsledná data byla zpracována ve formě grafů, či tabulek a vyhodnocení hypotéz bylo realizováno prostřednictvím statistiky, pomocí Pearsonova χ^2 testu a testu na relativní četnost.

Z výsledků jsme zjistili, že laická veřejnost si jako první při pomýšlení na sestru vybaví pomoc. Dále nás zajímalo, zda je vnímání role sester ovlivněno pohlavím veřejnosti a vzhledem k rozdílům v dalších volených odpovědích, byla H1 potvrzena. Dále jsme zjišťovali, zda je vnímání prestiže sester ovlivněno vzděláním laické veřejnosti. Většina respondentů má na prestiž povolání sestry pozitivní názor. K němu se přiklonilo nejvíce z nich s nejvyšším dosaženým vzděláním střední s maturitou. Byly však dostatečně zastoupeny i ostatní kategorie dosaženého vzdělání a po vyhodnocení dat, se ukázalo, že vnímání prestiže sester není ovlivněno vzděláním laické veřejnosti. H2 byla tedy zamítnuta. V poslední hypotéze nás zajímalo, zda je názor veřejnosti na sestry ovlivněn mediálním obrazem. Většina respondentů si myslí, že média skutečně ovlivňují názor veřejnosti na sestry. H3 byla tedy potvrzena.

Klíčová slova

Sestra; ošetrovatelství; práce sestry; laická veřejnost; image sestry; pohled veřejnosti

The nurse's work from the public's point of view

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to map the view of the lay public on the profession of a nurse. The theoretical part refers about the development of nursing and the nursing profession throughout history. Furthermore, the work deals with the view of the nurse at present, describes her image and education of nurses at present, and also introduces us to the image of the nurse at the media, including factors that affects the view of the general public. 3 hypotheses were used to explore the topic. H1: The perception of the role of nurses is influenced by the gender of the general public. H2: The perception of the prestige of the nurses is affected by the education of the general public. H3: The opinion of the general public on the profession of nurses is affected by the media image. To verify the hypothesis, a quantitative survey was demonstrated, by the form of a questionnaire for the general public. The complete number of returned compliant questionnaires was 195. The resulting data were further processed in the form of graphs or tables and the hypothesis was evaluated by the use of statistics.

From the results of the survey, we found out that the lay public, during the first thinking about nurses, contemplates about help. However, we were interested in whether the perception of the role of nurses is influenced by the gender of the public, and due to differences in other elected answers, H1 was confirmed. We were also investigated whether the perception of the prestige of nurses is influenced by the education of the general public. Most of the respondents have a positive view of the prestige of the nurse profession. These respondents were mostly the ones with the highest secondary education with a high school diploma. There were also sufficiently represented other categories of educational attainment and after the evaluation of the data we found out, that the perception of the prestige of the nurses is not influenced by the education of the general public. H2 was therefore rejected. During the last hypothesis, we were interested in whether the public opinion on nurses is influenced by the media image. Most of the respondents think that the media does influence the public's view of nurses. H3 was therefore confirmed.

Key words

Nurse; nursing; nurse's work; lay public; nurse's image; public view

Obsah

1. Současný stav	8
1.1 Role sestry v minulosti.....	8
1.1.1 Významné osobnosti v historii ošetrovatelství.....	8
1.1.2 Vývoj vzdělání sester	10
1.2 Role sestry v současnosti	12
1.2.1 Náplň práce sestry	13
1.2.2 Náročnost práce sestry.....	14
1.2.3 Vzdělávání sester.....	19
1.3 Sestra očima veřejnosti	20
1.3.1 Faktory ovlivňující pohled laické veřejnosti na povolání sestry	21
1.3.2 Image sestry napříč historií	22
1.3.3 Image sestry v současnosti	23
1.3.4 Obraz sestry ve filmech a seriálech	25
2. Cíl práce a hypotézy	27
2.1 Cíl práce:	27
2.2 Hypotézy:	27
3. Metodika.....	28
3.1 Použité metody.....	28
3.2 Charakteristika výzkumného souboru.....	29
4. Výsledky výzkumného šetření a jejich analýza.....	30
4.1 Výsledky kvantitativního šetření.....	30
4.2 Statistické vyhodnocení dat.....	48
H1: Vnímání role sestry je ovlivněno pohlavím laické veřejnosti	48
H2: Vnímání prestiže sester je ovlivněno vzděláním laické veřejnosti.....	50
H3: Názor laické veřejnosti na povolání sester je ovlivněn mediálním obrazem ...	52
5. Diskuse	53
6. Závěr.....	59
7. Seznam použitých zdrojů	60
8. Seznam příloh.....	70
9. Seznam zkratk.....	75

Úvod

Sesterské povolání patří mezi jedno z nejčastěji diskutovaných, převážně mezi laickou veřejností. Samotné povolání si prošlo četnými změnami a velmi rozsáhlým historickým vývojem, o který se zasloužila celá řada významných osobností, událostí, či reforem ve vzdělávání. Změny napříč historií utvořily obraz povolání takový, jaký dnes známe a poznamenal i pohled na image sestry v současnosti.

Sestra dnes obecně představuje nepostradatelnou součást zdravotnického týmu. Ve své práci zastává mnoho rolí, plní celou řadu úkolů, aktivně spolupracuje s ostatními členy týmu, zvládá mnohdy až neúnosnou fyzickou i psychickou náročnost tohoto povolání a mnoho dalších činností. Novodobé vzdělávání sester jim umožňuje jak bakalářské, tak magisterské, či dokonce i doktorské studium. Sestra je však povolání, jehož součástí je neustálé prohlubování dovedností a praktických činností, proto v rámci vzdělávání sester existuje i program celoživotního vzdělávání.

Současná krizová situace dala za vznik mnoha otázkám. Jedna ze zásadních, kterou se hodlá zaobírat tato práce je ta, jak moc proměnlivý je názor společnosti na sesterskou profesi v časech, kdy se povolání sestry jeví jakožto nejvíce potřebné.

Obraz sesterského povolání v dnešní době určují hlavně média, pohled na sesterskou profesi poskytují taktéž seriály, filmy a tisk. Předkládaná bakalářská práce mapuje, jak je ovlivněn a případně přetvářen, prostřednictvím médií, obraz sesterského povolání a zdali tato skutečnost má za následek zásadní dopad na celkový pohled na sestry laickou veřejností.

1. Současný stav

1.1 Role sestry v minulosti

„Současné moderní ošetrovatelství má své kořeny v minulosti. Abychom mohli rozvíjet ošetrovatelství, musíme znát jeho historii.“ (Hubová, Michálková, 2011, s. 107).

Ještě předtím, než se v práci tedy dostaneme ke konkrétnímu výkonu povolání sestry, je nutné si nastínit obecný vývoj péče a historii. Dle odborné literatury představují historický vývoj tři etapy. První etapu péče o nemocné představuje sebestaršání – lidové léčení, ranhojičství, kořenářství (Brabcová, 2016) a podomní porodnictví, následně od příchodu křesťanství byla zřizována charitativní péče pod správou církve a s postupem času docházelo ke zlepšení organizovanosti péče (Krausová, 2010). Až k roku 1389 máme pak k dispozici informace o povinnosti lékaře navštívit špitál v případě, že vznikne žádost od jejich správce (Kutnohorská, 2010).

Samotné historické prameny k ošetrovatelství sahají až do starého Egypta (Brabcová, 2016), ve středověku si péči o chudé a nemocné spojujeme s církevními řády a příchodem křesťanství. V období křižáckých válek započalo vytváření vojenských ošetrovatelských řádů, z nichž nejznámější byli rytíři sv. Lazara a Maltézští rytíři, jejichž členové měli pečovat o raněné a nemocné vojáky (Kutnohorská, 2010). V Českých zemích se tato historická etapa váže k panování Boleslava II., za kterého, mimo zakládání benediktýnských klášterů, došlo i ke zbudování prvního hospice pro chudé (Krausová, 2010).

Řádů, které se věnovaly péči o nemocné, byla ve středověku celá řada. Existovaly řády tzv. církevní, rytířské a světské, přičemž každý uvedený druh měl svou specifickou organizaci (Kutnohorská, 2010).

O kompletní organizaci péče, jako takové, ale můžeme mluvit až v 19. století, přičemž vše stále záleželo na sociálním postavení a finanční situaci rodin a jednotlivců (Mlýnková, 2010).

1.1.1 Významné osobnosti v historii ošetrovatelství

Rozvoj ošetrovatelství lze spojit i s konkrétními významnými osobnostmi, které se zasloužili o důležité reformy přístupů. V péči o nemocné jsou v historických pramenech výhradně zmiňovány ženy, v Českých zemích nás kronika Dalimilova a kronika

Žďárská seznamuje se Zdislavou z Lemberka, která vykonávala ošetrovatelskou péči ve špitále v Jablonném a dodnes je jako světice uctívána (Slabý, 2005).

Společně s činností církevních řádů je napříč středověkem s ošetrovatelstvím spojeno i několik konkrétních osobností, které se zasloužili o jeho rozvoj. S počátkem ošetrovatelské péče v Českých zemích je v první polovině 13. století zmiňována Anežka Přemyslovna, která založila řád Křížovníků s červenou hvězdou a klášter U sv. Haštala, jehož součástí byl i špitál. Dodnes je považována za zakladatelku českého ošetrovatelství (Mlýnková, 2016). Za osvícenství v Českých zemích je pokrok v ošetrovatelství odrazem reformy panovníka. Marie Terezie vydala v platnost opatření, týkající se zlepšení hygienické péče, došlo i k budování nových zdravotnických zařízení, jako jsou nemocnice, porodnice a chorobince (Kutnohorská, 2010).

19. století se v ošetrovatelství stalo působištěm světově významných osobností, v tomto ohledu je povinností zmínit například anglickou ošetrovatelku Florence Nightingalovou, která byla vyslána, jakožto pomocná síla, do konfliktu Krymské války. Zde se snažila zlepšit ošetrovatelské podmínky pro vojáky a zvýšit povědomí o důležitosti hygienické péče. V knize se konkrétně k hygieně vyjadřuje takto: „*Není snad ani třeba upozornit ošetrovatelku, aby zachovala u nemocného čistotu, neboť každá jest zajisté přesvědčena, že čistota jest nejdůležitější věcí v ošetrování nemocných, neboť čistota půl zdraví,*“ (Králová, 1874, s. 121).

Je dobré zmínit, že v tomto konfliktu, na straně protivníka, působil také významný lékař Nicolaj Ivanovič Pirogov. Ten se jako hlavní chirurg města Sevastopol podílel na lepší organizaci práce sester a ošetrování vojáků (Dobrovanov, Králinský, 2018). Společně s Nightingalovou „*položili základy dobrovolné ošetrovatelské péče o raněné a nemocné na bojištích*“ (Kutnohorská, 2010, s. 50).

Všudypřítomné války afektovali i činnost významné osobnosti Jean Henryho Dunanta. Dunant byl svědkem krvavé bitvy o Solferino, na kterou později vydal své paměti v podobě malé knihy „*Un Souvenir de Solférino (1862)*“, kde mimo samotný průběh bitvy a její následky – péče o zraněné, rozebírá i plán, ustanovit mezinárodní společenství dobrovolníků. Výsledkem bylo roku 1864 založení organizace Červený kříž (Nobelprize).

V druhé polovině 19. století se organizace Červený kříž rozšířila do Českých zemí. Docházelo k proškolení opatrovnic, jejichž náplň práce byla určena pro špitály a péči v rodinách. Na těchto školeních se výrazně podílela Karolína Světlá, která roku 1872, společně s Eliškou Krásnohorskou, založila Ženský výrobní spolek český. Roku 1874 byla pak s přičiněním lékaře Vítězslava Janovského otevřena i první česká ošetrovatelská škola v Praze (Kordulová, 2020).

Významnou reformátorkou spojenou se zdravotnictvím při vzniku samostatného Československého státu byla zcela jistě PhDr. Alice Masaryková. Ta měla značné zkušenosti s činností rakouské větve Červeného Kříže a roku 1919 přispěly její snahy k založení československé obdoby ČSČK. Na Velikonoce byl pak slaven tzv. Velikonoční Mír, k oslavě humanity a ve vzpomínce na oběti válek, jehož iniciátorem byla právě Masaryková (Junkl, Majrichová, 2019). Dle obecně dostupných informací z poslanecké sněmovny parlamentu ČR, byla od roku 1919 i členkou národního zdravotního výboru. Alice Masaryková se taktéž zasloužila o vzdělání pracovníků ve zdravotnictví i na Slovensku, díky jejímu přičinění byl v roce 1926 založen Ústav Milana Rastislava Štefánika. (Mlýnková, 2016). Ve 20. století působilo mnoho vážených sester, záslužné je zmínit výběrem alespoň ty známější z nich, a to jsou Julie Molnárová, Růžena Wagnerová, Jaroslava Pečenková, Jindřiška Pavlicová, Valerie Tóthová a další (Kutnohorská, 2010).

Koncem 20. století se setkáváme s doc. PhDr. Martou Staňkovou, CSc., která se v porevoluční době pyšnila jako první sestra u nás získanou docenturou a od roku 1991 se podílela, jakožto členka WHO, na vyhotovení odborných učebnic pro sestry a v letech 1990-1993 pracovala jako ředitelka odboru školství a vědy Ministerstva zdravotnictví České republiky. Od roku 2001 vyhlašovala Česká asociace sester titul „Sestra roku“ a první udělené ocenění náleželo právě Staňkové (Kutnohorská, 2010).

1.1.2 Vývoj vzdělání sester

K založení první ošetrovatelské školy došlo až v roce 1860 v Londýně (Hubová, Michálková, 2011). Kontinuální vývin péče je obecně spojen s válkami, které s sebou nesly celou řadu utrpení, zejména pak velký počet raněných vojáků vyžadoval zvýšenou potřebu lékařské a ošetrovatelské péče. I z toho důvodu dala za vznik v roce 1864 mezinárodní organizace Červený kříž (Mlýnková, 2010).

V Čechách byla založena první ošetrovatelská škola až o čtrnáct let později, v roce 1874 a poté v roce 1916 (Hubová, Michálková, 2011). Ještě předtím se lékař Joachim Vrabec koncem 18. století snažil o vzdělávání laické veřejnosti – opatrovníků a porodních bab, o čemž referuje jeho kniha „*Výborné naučení pro báby a jiné osoby*“ (Krausová, 2010). Koncem 18. století se setkáváme s rozvojem prvních nemocnic a v 1. polovině 19. století docházelo i k rozvoji ošetrovatelské profese. V souvislosti s tímto rozvojem se setkáváme i s prvními sesterskými uniformami (Moravcová, 2011). Po rozpadu Rakousko-Uherska a vzniku samostatného Československého státu (1918) vyvstala snaha o povýšení zdravotnictví a lepší edukace ošetrovatelky. V důsledku toho vznikl roku 1919 československý Červený kříž (ČSČK), který pojal pod svoji správu veškeré sociální a zdravotní zařízení, včetně ošetrovatelských škol v Brně a Praze (Jukl, Majrichová, 2019).

Základ pro rozvoj ošetrovatelského vzdělání položily kvalifikované sestry. Zdravotnické školství následně utrpělo v důsledku války a bylo znovu obnoveno až roku 1945 po jejím konci, k roku 1946 pak existovalo v ČSR celkem 32 ošetrovatelských škol (Hubová, Michálková, 2011) a v roce 1947 celkem 40 civilních a církevních škol. V roce 1949 se nově setkáváme i s maturitní zkouškou (Kordulová, 2020).

V roce 1954–1955 se z ošetrovatelských škol vyvinuly vyšší sociálně zdravotní školy a odborné školy (Kafková, 1992, Vučková, 1996), v roce 1960 se pak setkáváme, dle znění nového zákona č. 186/1960 Sb., o soustavě výchovy a vzdělávání, s první doslovnou zmínkou o Středních zdravotnických školách (Hubová, Michálková, 2011), ve stejném roce pak vyvstala potřeba rozvést celoživotní vzdělání a byl nově zřízen institut v Brně a Bratislavě (Kordulová, 2016). Do roku 1989 docházelo k rozšíření specializovaného vzdělávání, sestry tak mohly vykonávat určitou specializaci v příslušném úseku – např. Instrumentářka. Rokem 1989 došlo k porevolučním reformám školství a řada oborů se setkala se zásadními změnami. V této době se aktivně angažovala Marta Staňková, která se podílela na rozvoji kvalifikace zdravotníků a 1. září 1991 došlo ke změnám oboru „zdravotní sestra“ a „dětská sestra“, obory přešly pod jednotný obor všeobecná sestra (Zelinka, 2014). Rok 1993 vznikla Česká asociace sester, rozvoj oboru dále podpořil v roce 1998 dokument, který definoval obor samotný, pracovníky, vzdělávání a směr jeho vývoje. Roku 2001 na Mezinárodní den ošetrovatelství byl zahájen i systém registrace sester. Dalším důležitým dokumentem

byla Pražská deklarace z 21. září 2003, ve které se ministři zdravotnictví států Evropské unie zavázali dostát podmínek uznávání kvalifikace a registrace zdravotnických pracovníků (Hubová, Michálková, 2012).

1.2 Role sestry v současnosti

Smyslem a základem sesterské profese je pomáhat lidem, či skupinám obyvatel dosáhnout lepší úrovně zdraví. *„Ošetřovatelství zahrnuje podporu zdraví, prevenci nemocí a péči o fyzicky a duševně nemocné a osoby se zdravotním postižením všech věkových skupin na všech zdravotnických pracovištích i v kompo she works on the bridge demo unitním prostředí“* (ICN, 2017, s. 9). Sestra je v současnosti považována za jednoho z nejdůležitějších členů zdravotnického týmu. Poskytuje pacientům plnou ošetrovatelskou péči, musí však zastávat celou řadu rolí, nejen jako ošetrovatelka, ale také jako edukátorka, výzkumnice, komunikátorka, poradkyně, manažerka a spoustu dalších (Vévoda et al., 2011). Nezbytnou součástí každodenní práce sestry je rozhodování. Sestra každý den rozhoduje o provedených výkonech, o organizaci práce, o svých podřízených a mnoho dalších činnostech. Jedná se převážně o výkony, které bezprostředně ovlivňují zdravotní stav pacienta a výslednou ošetrovatelskou péči, a proto je velmi důležité, aby bylo vše řádně promyšleno (Stehlíková, Trešlová, 2010).

Za velmi významnou schopnost sestry je považována mlčenlivost. Dle právních a etických předpisů má každý zdravotnický pracovník povinnost zachovat mlčenlivost o všem, co se dozvěděl, nebo dočetl o zdravotním stavu pacienta v dokumentaci. S osobami, které mohou nahlížet do zdravotnické dokumentace pacienta, nás seznamuje zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (Dostál, 2017).

Hlavním úkolem sestry je starat se o nemocného. Ve zdravotnictví je důležité dodržování určitých norem, týkajících se vztahů k nemocným, ale i ke spolupracovníkům (Zacharová, 2017). Práce v týmu je pro zdravotnické povolání velmi významná. Společným cílem zdravotnického týmu je dosáhnout co nejvyššího zlepšení stavu pacienta za co nejkratší dobu. *„Týmová práce je jednou ze základních podmínek efektivní lékařské i ošetrovatelské péče“* (Vévoda, 2013, s. 43).

Ošetrovatelství se obecně považuje za ryze ženský obor. Co se týče mužů ve zdravotnictví, hovorově užíváme termín „zdravotní bratr“. Ten však oficiálně

neexistuje. Pro muže pracující na pozici sestry, je v České republice užíván společný termín všeobecná sestra, či všeobecný ošetřovatel. Dle Šochmanové, prezidentky České asociace sester, je nedostatek mužů ve zdravotnictví částečně způsoben stereotypy. Tvrdí, že společnost vnímá ženu jako empatickou osobu s pečovatelskými sklony, oproti tomu mužům je přisuzována bojovnost a agresivita (Česká asociace sester, 2016).

1.2.1 Náplň práce sestry

Všeobecná sestra musí v rámci komplexní ošetřovatelské péče vykonávat celou řadu činností zaměřených na uspokojování bio-psycho-sociálních potřeb pacienta. Připravuje pacienta k diagnostickým a léčebným postupům, na kterých se aktivně podílí a následně se stará o jeho péči. Samostatnost práce sestry je přitom podmíněna osvědčením pro výkon povolání jako zákon č. 201/2017 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů, vydaný Ministerstvem zdravotnictví ČR. Dalším úkolem sestry je vést pacienty k rozvoji sebepéče, poskytovat obecné informace laické veřejnosti a konzultovat o možnostech profesionální péče (Kudlová, 2016).

Od sestry je očekáváno, že zvládne odborné výkony, dokáže pracovat s moderními technologiemi, vyplňovat administrativu, ustát fyzickou i psychickou zátěž a vypořádat se jak s pracovními, tak i s rodinnými záležitostmi. To všechno musí řešit v třísměnném provozu a na různých pracovištích s odbornou specializací (Zacharová, 2017).

V rámci nemocniční péče sestra zajišťuje neustálou organizaci péče během hospitalizace pacienta, připravuje a provádí taktéž propuštění pacienta z nemocnice a snaží se o jeho zpětné zapojení do běžného života. Tato organizovaná péče vede ke zlepšení klinického stavu pacientů a nižším nákladům, z důvodu snižování počtu opakovaných hospitalizací. V oblasti ambulantní péče sestra zajišťuje potřebná vyšetření, anamnézu pacienta, či preskripci v oblastech týkajících se jak akutních, tak i chronických onemocnění. Probíhá zde také edukace pacientů, či kontrola zdravotního stavu během pravidelných kontrol. (Hodyc, Kucová, 2015).

Do hlavní náplně práce sestry na oddělení tedy patří komplexní ošetřovatelská péče o pacienta, odebírání anamnézy, neustálé sledování fyzického i psychického stavu

pacienta, účast na lékařských vizitách, asistence lékaři při drobných chirurgických či terapeutických výkonech, podávání léků, dle ordinace lékaře, odběr biologického materiálu, měření a sledování životně důležitých funkcí, poskytnutí neodkladné péče, při náhlém selhání životních funkcí a mnoho dalších (Slováčková, 2010). O kompletním seznamu kompetencí sester pojednává vyhláška č. 391/2017 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků.

1.2.2 Náročnost práce sestry

„Zdraví je nepochybně jednou z největších hodnot lidského života” (Vávrová, 2014).

Mezi jedno z nejvíce stresujících zaměstnání je považována právě práce ve zdravotnictví, z toho důvodu, že jsou v sázce lidské životy. I proto práce ve zdravotnictví není pro každého a kvalifikovaní musejí být zoceleni ve zmiňovaných attributech. Plnění role je v tomto ohledu skutečně náročné jak po osobní stránce sestry, tak v profesní přípravě a vyhovění odborným předpokladům (Zýtková, Kyasová, 2019).

Pro toto povolání a jeho výkon je nutné se řídit určitými základními pravidly. Ty lze chápat a brát jako takový osobní mravní kodex, který si každý pracovník pro sebe sestaví. Jaké jsou tedy představy o tom, co by měla každá sestra dělat, čím se v práci řídit a jak přistupovat k pacientům a sobě? K dispozici máme několik sepsaných předpokladů, ze kterých lze pro účely studie tohoto tématu čerpat. Jako první uvádíme základní seznam osobnostních předpokladů dle Venglářové et al. (2011), ve kterých je uvedeno, že sestra by měla být obětavá k péči o druhé, měla by své potřeby podřídit potřebám pacientů, v průběhu výkonu péče neřešit vlastní problémy a v případě ovlivnění jimi, nedat na sobě nic znát. Dle Zýtkové a Kyasové (2019) je od sestry očekáváno zvládnutí pracovních nároků v různých specializovaných oborech ve zdravotnictví, dále pak zvládnání flexibility směn a jednání s pacientem ve spolupráci s multidisciplinárním týmem.

Z důvodu nedostatku personálu musí sestry také přebírat některé povinnosti za jiné členy týmu, tudíž nemohou naplno vykonávat svou práci. Často také dochází k útlaku ze strany rodiny, která vyžaduje upřednostnění před prací. Tím dochází k omezení naplňování tzv. „profesní identity“, které se může odrazit na kvalitě poskytované péče (Drábková, 2011).

Další nároky na sestru a její práci klade etický kodex, podle kterého by se měl zaměstnanec řídit. Ve znění ICN jsou v tomto kodexu obsaženy 4 základní povinnosti, kterými jsou podpora zdraví a jeho navrácení, předcházení nemocem a zmírnění utrpení (Di Cara et al., 2012).

Na pracovníky ve zdravotnictví jsou tedy mnohdy kladeny vysoké nároky, a proto je v obecném povědomí, že tato práce spadá do kategorie povolání, která jsou náročná jak na psychiku, tak na fyzickou zdatnost zaměstnanců. V následující kapitole si rozebereme druhy zátěže, se kterou se musejí zdravotníci potýkat.

1.2.2.1 Fyzická a psychická zátěž

Zdraví je to nejdůležitější pro produktivního jedince společnosti. Samotný zájem o zdraví sester přitom vyplývá ze snahy o posílení účinnosti a efektivity zdravotnictví a je pak zásadní se o zdraví starat. Vnímání vlastního zdraví a starání se o něj pak ovlivňuje samotnou péči, kterou všeobecné sestry poskytují (Fronteira, Ferrinho, 2010).

Stárnutí populace, rostoucí životní tempo, neustálý technologický rozvoj, čas, organizace práce, neustále se zvyšující požadavky na produktivitu a mnoho dalších požadavků uvnitř pracovního prostředí, stojí často za vznikem stresu. Ošetrovatelství samo o sobě prochází v současnosti neustálými změnami v legislativě, organizaci práce i v ošetrovatelské péči. Cílem takovýchto změn je celkové zlepšení ošetrovatelské péče, avšak pro sestry jsou takové změny náročné a stresující (Obročníková et al., 2015). Za hlavní důvody vzniku stresových stavů u zdravotnických pracovníků je považována nadměrná pracovní zátěž, třísměnný provoz, nutnost zvládat emocionální reakce pacientů i jejich blízkých, práce s umírajícími pacienty, setkávání se smrtí, nepříznivé vztahy na pracovišti a další. Velmi významným stresorem je pro sestru urážení, či ponižování ze strany lékaře (Vévoda et al., 2018). Z důvodu dlouhodobého nedostatku nelékařských zdravotnických pracovníků jsou v současnosti všeobecné sestry pod neustálým časovým i psychickým tlakem. I přesto, že stres je součástí každodenního života sester, má u každé z nich individuální míru a mohou se tedy časem objevit následky jako únava, negativismus, či celková nespokojenost z odvedené práce (Papršteinová et al., 2019).

Psychická zátěž souvisí převážně se sociálními vztahy a komunikací, která je ve zdravotnictví velice důležitá. Na fyzickou zátěž má nejvíce vliv směnný provoz a

ošetřovací jednotky, kde převažují imobilní pacienti. Jsou to například interní oddělení, neurologické oddělení, zařízení následné péče, či domovy pro seniory (Machálková et al., 2012).

Sestry trpí v důsledku fyzické zátěže například častým onemocněním pohybového aparátu, jsou náchylnější na infekční onemocnění a častěji se u nich vyskytují alergie (Fronteira, Ferrinho, 2010). Pokud je zdravotnický pracovník dlouhodobě vystavován pracovnímu stresu, může postupně docházet ke zhoršení pracovní výkonnosti, což by konkrétně u povolání sestry mohlo ohrozit bezpečnost jak pacientů, spolupracovníků, tak sestry samotné. Vlivem stresu se u člověka může projevit celá řada symptomů v oblasti psychické, fyzické i sociální. Pokud však nedojde k včasnému odhalení a řešení problému, mohou tyto příznaky vést až k syndromu vyhoření (Vávrová, 2014).

1.2.2.2 Syndrom vyhoření

Všudypřítomný stres a všeobecná náročnost, jak po fyzické stránce, tak psychické, se může odrazit nejen na výkonu, ale i psychickém stavu zdravotníka. Obtížné situace v běžném životě, dovršené náročnými podmínkami v práci, mohou zanechat zdrcující negativní dopad na práci a výkonnosti zdravotnického pracovníka. Zdravotník se tak často potýká, vzhledem k těžké osobní situaci v běžném životě i na pracovišti, s návaly stresu, kdy je pod tlakem tzv. stresorů. Stresory zastupují situace, které jsme nuceni denně vyhodnocovat a v případě, že je vnímáme jako ohrožení a obtížnou zkoušku k jejich zvládnutí, či si dokonce myslíme, že se zvládnout nedají vůbec, má to za následek vznik stresu (Stock 2010). Ten je všudypřítomný hlavně při zdravotnictví, kde jsou kladeny, zejména právě u profese sestry, vysoké pracovní nároky (Ježorská et al., 2014). Stres je u sektoru zdravotních a sociálních služeb mnohdy způsoben stoupajícími nároky na pracovníky a absencí podpory od vedení (Hardová et al., 2010).

Situace může vyústit až k tzv. syndromu vyhoření. Ten není limitován pouze u zaměstnanců ve zdravotnictví, ale jeho výskyt je registrován ve všech povoláních. Zejména je primárně mířen na doménu lidských služeb (Schaufeli et al., 2002). Nově se tento syndrom vyskytuje dokonce i u studentů vysokých škol, konkrétně je jeho silný výskyt doložen početnými studiemi u studentů medicíny a sociální práce, po kterých je mimo přípravu na obecně stresující zkouškové období vyžadováno taktéž absolvování praxe, při které se potýkají se stejnými stresory jako zaměstnanci, mnohdy umocněnými nedostatečnou přípravou na její výkon (Vosečková et al., 2020).

Zdravotníci tvoří jednu z nejrizikovějších skupin, postiženou syndromem vyhoření (Slezáčková, Říhová, 2014), jelikož se musejí ve velké míře potýkat se zátěží, spojenou se stresem z nedostatku volného času, vysokou odpovědností a náročností tohoto povolání, která vede k přetrvávající únavě (Paprštejnová et al., 2019).

Co tedy syndrom vyhoření vlastně představuje? Dle klasifikace světové zdravotní zdravotnické organizace (WHO) nejde o klasifikovanou nemoc, spíše ho lze zařadit k doplňkové kategorii diagnóz. Tzv. burnout syndrom se na stres úzce váže, nejedná se ale o to samé, nýbrž o důsledek jeho chronické podoby, doplněný o dysbalanci mezi zátěží a fází odpočinku (Stock, 2010). Poprvé byl popsán Freudenbergerem (2000), který ho popisuje jako „*specifické selhání v důsledku vysokých nároků*“ (Freudenberger 2000, s. 159-165), existuje ale vícero těchto definic, které se snaží předejít problémům se syndromem spojených. Nejuznávanější definici syndromu poskytla Christina Maslach a Susan E. Jackson (1981), přičemž dle jejich tvrzení je „*syndrom třídimensionální a projevuje se emocionálním vyčerpáním, cynismem a rezignací na jakékoliv osobní ambice a pracovní výkon*“ (Reyes et al., 2018, s. 1).

Se syndromem je spojováno kolem 100 symptomů a následků, většinou jde o úzkost a ztrátu pracovní motivace, což často vede k ohrožení zdraví svého i druhých na pracovišti – pacientů (Xie, Chen, 2011). Jedním z následků tak jsou i finanční dopady na Zdravotní instituce, kdy zdravotník neplní výkon zaměstnání v adekvátní míře, chybuje a vynechává zaměstnání (Friganović et al., 2017). Absence, či odchod ze zaměstnání, je tak jedním ze zásadních obecných problémů, který je často řešen, jakožto jeden z důsledků syndromu vyhoření. Často se tak děje už u absolventů sesterského povolání, kteří se nově stávají plnohodnotnými pracovníky ve zdravotnictví a zažívají velmi stresující přechod a situace (Wu et al., 2012).

Dlouhotrvající stres z nenaplněných pracovních požadavků a celková pracovní nespokojenost zhoršuje psychické a fyzické zdraví zdravotníka. To má za následek odchod z práce, mnohdy i kompletní změnu povolání (Riklikienė et al., 2015). Studie z různých zemí se tak snaží problémy spojený se stresem a možná ohniska pro syndrom vyhoření včas vyhodnotit a eliminovat ohniska dalších tzv. psychosociálních rizik práce – stres, zneužití návykových látek, pracovní doba a vztahy (Vévoda et al., 2019).

Jedním z prevencí je i kvalitní psychohygiena každého pracovníka, téma podrobně rozebereme v následující kapitole.

1.2.2.3 Psychohygienu

Jakožto prevence vzniku zátěže na pracovišti slouží soupis vědecky doporučených rad a pravidel, kterých se člověk má řídit, aby dbal o své duševní zdraví a rovnováhu. Aplikovány jsou tak poznatky, které se týkají způsobu vedení života, chování, myšlení, představ a citů – celý proces spadá pod aplikovanou psychologickou disciplínu – duševní hygiena neboli psychohygienu (Aišmanová, 2011). Psychohygienu tedy představuje určitý soubor podmínek, nezbytných k dodržení pro lepší duševní zdraví, výkon pracovníka a jeho celkové pohody. Základní principy jsou dodržení kvalitní životosprávy, dobrého stravování a spánku, dobré vztahy s rodinou a s kolegy v práci (Guľašová, 2019).

Jedinec se díky psychohygieně naučí určitým způsobem zvládat vnější a vnitřní nároky, se kterými se v průběhu života střetává v závislosti na konkrétním prostředí, které ho obklopuje. Zvládání situací má své strategie a dělí se obecně do dvou hlavních skupin. První se snaží orientovat na problém a řeší stresující situaci přístupnou ke změně, druhá se zaměřuje na zvládnutí emocí v neřešitelných situacích. Většina jedinců pracuje s oběma formami ke zvládnutí stresu, existuje ale i třetí možnost zvládání, kdy pracovník volí dysfunkci a u problémů se chová tak, že se jim vyhýbá a obchází je (Pelcák, 2012).

Jedním z hlavních aspektů pro dodržování správné psychohygieny je sebepoznání. Jedná se o celoživotní proces, kdy se člověk učí vnímat své vlastní pocity. Může se provádět například za pomoci každodenního hodnocení aktivit, či vlastního jednání, pomocí zapisování do deníku, nebo odezvy od druhých. Další z možných způsobů psychohygieny je vyjadřování emocí, které může působit na imunitní systém. Je již prokázáno, že přiměřené vyjadřování emocí má vliv na vznik, průběh a léčbu onemocnění. Velmi důležitou roli hraje také pozitivní myšlení, ale i schopnost říkat ne, čímž je nastavena hranice vůči přetížení, či zneužívání. V neposlední řadě je vždy pro psychickou i fyzickou pohodu důležitý kvalitní spánek a dostatečná relaxace (Vávrová, 2015).

Existují i další aspekty, týkající se psychohygieny, které mohou ovlivnit sestru na pracovišti. Mezi pozitivní patří například vděčnost ze strany pacienta za provedenou péči. Naopak, psychiku sestry mohou ovlivnit i nepříjemné situace, z nichž zásadní představuje setkání se smrtí. Sestra je tak mnohdy emočně konfrontována s pocity

pacienta a pro pacienta se tak stává prvotní kontaktní osobou, ke které pacient chová důvěru (Zittlau, Blank, 2017).

1.2.3 Vzdělávání sester

Mezi hlavní úkol současného zdravotnického školství je zcela s jistotou zvyšování odbornosti zdravotníků, v reakci na stoupající nároky na jejich kvalitu a odbornost, v důsledku čehož rostou požadavky na vzdělávání sester (Hubová, Michálková, 2012).

Dne 1. dubna 2004 byl vydán v platnost zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů.

Tento zákon podmiňuje pregraduální a postgraduální vzdělávání sester. Do pregraduálního studia řadíme střední zdravotnické školy, kam od školního roku 2004/2005 byli přijímáni studenti čtyřletého oboru zdravotnický asistent. Obor byl zakončen maturitní zkouškou a jeho absolventi mohli pracovat pod odborným dohledem sestry, či lékaře (Plevová et al., 2011). Od roku 2005 byly střední zdravotnické školy rozšířeny o obor zdravotnické lyceum. Tento obor připravuje studenty k dalšímu studiu na vysokých školách se zdravotnickým zaměřením a je zakončen maturitní zkouškou (Kutnohorská, 2010). Po absolvování střední zdravotnické školy mají studenti možnost pokračovat ve studiu na Vyšší zdravotnické škole. Jedná se o tříleté studium zakončené absolutoriem, jehož absolvent je ze zákona označován jako diplomovaný specialista (DiS.). Další možností je studium na vysoké škole, kde se mohou studenti odborně vzdělávat v bakalářských studijních programech (Plevová, 2012). Po dostudování bakalářského oboru je možnost postgraduálního studia na magisterských, či doktorských programech. Na magisterské studium však bylo možné se přihlásit až od 1. ledna roku 1999, z důvodu vydání nového zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (Plevová, 2011).

Do postgraduálního studia je zařazeno také celoživotní vzdělávání, které je nedílnou součástí všech zdravotnických pracovníků. Je to proces, při kterém dochází k opakování, zvyšování, či prohlubování vědomostí a praktických dovedností zdravotnických pracovníků a zároveň je realizován v souvislosti s nejnovějšími vědeckými studii. U sester byla povinnost jeho plnění, podobně jako u studentů na

vysokých školách, založena na kreditním systému a získání příslušného osvědčení (Vévoda, 2013).

Dne 1. září 2017 byl zákon č. 96/2004 Sb., novelizován na zákon č. 201/2017 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) a vytvořil novou profesi praktická sestra, do níž spadají všichni zdravotničtí asistenti (Havelková, 2017). Součástí novely zákona je zrušení získání povinných osvědčení, nutných pro výkon zdravotnického povolání bez odborného dohledu, v rámci celoživotního vzdělávání a také zrušení kreditního systému, spojeného s vydáváním daných osvědčení. Povinnost celoživotního vzdělávání je zachována, ale její plánování a kontrolu plnění má u zaměstnanců na starosti každý poskytovatel zdravotních služeb (Redakce EUNI, 2018).

1.3 Sestra očima veřejnosti

Obecně lze tvrdit, že všeobecné sestry kolektivně nepřimo usilují o to, aby je veřejnost vnímala a viděla jakožto „dobré sestry“, které ve svých prohlášeních zmiňovala a prosazovala už Florence Nightingale. Z etického pohledu, všeobecné sestry vykonávají na druhých právě tu záslužnou a dobrosrdečnou činnost, spočívající v holistickém pohledu na člověka a péči; poctivosti, empatii a dalších (Van der Elst et al., 2013). V tomto ohledu by se dalo očekávat pozitivní rozpoznání těchto vlastností společností a docenění samotné profese, nicméně, samotná skutečnost se tomuto scénáři spíše vzdaluje.

V rámci dalekosáhlého rozvoje profese představují všeobecné sestry napříč celým světem profesionály, oplývající velkým množstvím znalostí a dovedností, přes to všechno jsou ale veřejností plně nedocenené. Profese je stále terčem početných stereotypů a situaci nenapomáhají média, která sestry často negativně vykreslují, což zcela jistě nepřispívá k jejich veřejnému image, které je tak mnohdy v rozporu s tím profesionálním (Jansen, Roodbol, 2013).

Pracovní náplň ošetrovatelství není vždy pro veřejnost jasně vykreslena a veřejné mínění je často ovlivněno početnými stereotypy, převážně negativními. Mnohdy veřejnost nemá ani tušení, co je opravdová pracovní náplň sester a co být sestrou

skutečně znamená, jejich pohled se mnohdy limituje pouze na platové ohodnocení (Thompson et al., 2011). Máme-li se tak zaobírat tím, jak vidí všeobecnou sestru veřejnost, je proto důležité alespoň částečně nastínit image tohoto povolání (Hoeve, Roodbol, 2014). Image ošetrovatelství znamená to, jak je vnímáno toto povolání sestrami a taktéž i laickou veřejností. Výsledná image je tak právě odvozena z vnímání pracovníka sebe samého, negativní pohled na povolání tak nepůsobí čistě na potencionální kandidáty pro tuto profesi, ale i na setrvání v ní (Thompson et al., 2011).

Samotná image nepředstavuje neměnnou kapitolu a ta si tak prošla určitým historickým vývojem, který se od současného stavu v nejrůznějších etapách často lišil. V následujících podkapitolách tato práce poskytuje vývoj vnímání image sestry a současný stav image zdravotnického pracovníka pohledem veřejného mínění, ovlivněného nedávným vývinem pandemické situace v republice. V následujících kapitolách si rozebereme, jaká je mediální podoba podání sesterské práce a jak média ovlivňují veřejnou image zdravotníka. Jako první nás bude zajímat proměna image všeobecných sester napříč historií, následně pohled na image sestry v současnosti.

1.3.1 Faktory ovlivňující pohled laické veřejnosti na povolání sestry

Image sestry u veřejnosti se odráží na několika faktorech, které ovlivňují celkový dojem na povolání. Jedním ze základních faktorů, kterými je ovlivněn celkový dojem, jsou média, komunikace a viditelnost, styl oblečení, chování sester, genderové problémy a profesionální organizace (Adaryani et al., 2012). Profese všeobecné sestry je dnes obecně spojována s vysokou sociální prestiží – vážeností a úctou, které se dostává pracovníkům od společnosti. Znamená to, že jsou všeobecné sestry vnímány jako nepostradatelní profesionálové, vykonávající náročnou a v porovnání se zahraničím nedocenenou práci (Ivanová et al., 2013).

Vnímat práci všeobecné sestry může veřejnost také skrze personální vystupování pracovníka. To se zejména odráží při faktorech média, komunikace a viditelnost. Jedním z problémů sestřiček je ten, že jejich hlas a názor není vždy veřejností vyslyšen, přitom by přímá komunikace s veřejností mohla představovat klíč k respektu sestřiček.

Pohled laické veřejnosti na povolání může ovlivnit i pracovník sám, na základě jeho chování a vystupování. Autor článku z časopisu nadace sester v Ohiu, *Ohio Nurse*, poskytl k této problematice několik otázek, týkajících se etického vystupování sester a

kteřé by měly sestřý samotné řešit při vystupování na veřejnosti. Jedna z nich kupřříkladu byla, zdali pracovník zobrazuje profesionální image při interakci s ostatními členy týmu na pracovišti i mimo něj (Dickerson, 2015).

Zásadní význam na image sestřý u veřejnosti mají média. Část profesionálů věří, že jsou díky televizím, filmům, seriálům a tisku, vykreslováni špatným způsobem. Povolání je zahlceno stereotypy a sestřý jsou zobrazovány v politickém a komerčním kontextu. Všeobecné sestře je v médiích pevně přiřknut ženský status a určité mnohdy až neprofesionální vyobrazení, což má reálné důsledky, týkající se veřejného mínění a vnímání profesionality zdravotnických pracovníků (Gill, Baker, 2019).

Nedávné studie ale říkají, že stereotyp a negativní pohled je na ústupu a zobrazení sester dodalo v poslední době určité profesionality (Adaryani et al., 2012). Toto problematice téma bude rozebráno o pár kapitol níže.

1.3.2 Image sestřý napřič historií

Lze prohlásit, že pohled na sestřý a její image prošel určitým historickým vývojem, kdy tento vývoj poznamenaly četné celosvětové události a zejména pak konflikty.

Napřič středověkem se pečovatelky netěšily dobré pověsti, většinou tuto činnost vykonávaly osoby nízkého sociálního postavení a finančního ohodnocení, přičemž mnohdy se jednalo o osoby postižené hanbou či bývalé prostitutky, vykonávající ošetřovatelku z donucení (Mlýnková, 2016).

Představu tzv. dobré sestřý představila Florence Nightingalová, kdy dobro bylo adresováno na veškeré činnosti pro výkon povolání i osobní vlastnosti pracovníka (Sartorio, Zoboli, 2010). Vedle image anděla milosrdenství se jako protiklad dobré image všeobecné sestřý v té době ve veřejném mínění objevila a ovlivnila ho i pochybná a opilá stará sestřý Sarah Gamp, imaginární postava knihy Martin Chuzzlewit (1944), autora Charlese Dickense (Messenger, 2010).

Image anděla milosrdenství nabyla nové síly za první světové války, kdy byla plně oceněna práce sester jakožto pečovatelek o nemocné, přičemž média a dobová propaganda filmového plátna ocenila u polních sester tradiční ženské hodnoty starat se a pečovat a zároveň se podílet na podpoře země v době války, od 20. let pak image sestřý upadá a veřejné mínění často smýšlelo o pracovnících jako o tzv. „Friday Girl“, které

dosavadní pracovní pozici berou jen jako přechodnou před manželstvím. Situace se otočila ve 30. letech a s druhou světovou válkou, kdy sestra byla ve veřejném mínění spojována výhradně s hrdinstvím (Kalisch, Kalisch, 1983). Ve Velké Británii na přelomu třicátých a čtyřicátých let se tak ošetřovatelky, navzdory špatnému platu, těšily u veřejnosti značného uznání. Stejného uznání se sestrám a jejich práci pro národ v době války, dostalo i ve filmovém průmyslu, kdy je například ve filmu *The Lamp still Burns* (Velká Británie 1943) sestrám přiřknut status velmi pozitivní a zaměstnanci ve zdravotnictví vykresleni jakožto zdatně trénovaný personál (Hallam, 1998).

Doba poválečná je pak v porovnání s předchozími zásluhami žen v ošetřovatelství jedním velkým paradoxem, kdy náročnou práci sestry ve válce vystřídal image hospodyně a manželky, v sedmdesátých letech se portrét sestry a image vykreslil až do podoby sexuálního, romantického a promiskuitního objektu, kdy skutečná pracovní náplň profese upadla v pozadí vůči veřejnému povědomí (Kalish, Kalish, 1983).

Jiná situace mohla být v tehdejší socialistickém Československu, kdy po roce 1948 došlo k podstatným systémovým změnám, nejen na politické a ekonomické scéně (Jukl, Majrichová, 2019). Kupříkladu v 50. letech uvádělo v odborném tisku, že sestra má velký vliv na budování tehdejšího zdravotnického systému a její hodnoty mají být příkladné pro všechny ostatní, přičemž povolání zdravotnického pracovníka bylo „jedno z nejkrásnějších vůbec“ (Marková, 2012). Z toho důvodu je možné tvrdit, že povolání sestry se těšilo u veřejnosti určitému pozitivnímu renomé. V rámci tzv. sjednoceného zdravotnictví byla ale profesionální samostatná práce sestry (mimo nemocnice) potlačena, tato skutečnost se odrazila i ve filmové tvorbě (viz kapitola obraz sestry ve filmech a seriálech) (Vaněk, Krátká, 2014).

1.3.3 Image sestry v současnosti

„Všeobecné sestry a všeobecní ošetřovatelé jsou ve zdravotnictví vedle lékařů klíčovou profesí“ (Vévoda et. al 2010).

Nynější společnost převážně vidí práci sestry v tom, že pomáhá jak zdravým, tak nemocným lidem, provádí u nich činnosti za účelem navrácení zdraví a předcházení nemocem, v době, kdy toho nejsou sami schopni, nebo nemají dostatek sil, vůle, či znalostí (Zacharová, 2017). Toto tvrzení podporuje i výsledek výzkumu, uskutečněný Centrem pro výzkum veřejného mínění, v rámci kterého vyšlo najevo, že si lidé nejvíce

váží profesí lékaře, vědce, učitele na vysoké škole a povolání sestry (Ivanová et al., 2013).

Pozorovat zdravotnického pracovníka má laická veřejnost možnost v osobní přítomnosti ve zdravotnickém zařízení, ale i pomocí médií – podání pracovní pozice prostřednictvím tisku a televize – filmů, seriálů, či dokumentů.

Mínění veřejnosti o zdravotnících představuje přitom zásadní věc, názor veřejnosti na profesi může ovlivnit samotné pracovníky, jejich výkon, pracovní zásady a potenciál přílivu nových zaměstnanců (Rubbi, Cremonini, 2017). Důležitá je pozitivní propagace povolání, která nesmí být zajisté podceňována. V tomto ohledu je dobré zmínit, že v současnosti probíhá napříč světem kampaň Nursing Now, která představuje pozitivní osvětu a snaží se o navýšení prestiže sesterského povolání. V České republice v rámci kampaně proběhla i fotografická výstava s názvem „Jsem sestra“ (Černá, 2020). Do kampaně se aktivně zapojil i Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester, který se podílí na podpoře a vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků (SVVS).

V současnosti je veřejnost po celém světě zmítána pandemií COVID-19 a jinak tomu není ani v České republice. Samotná pandemie koronaviru má svůj počátek v Číně a zanedlouho se dostala do devadesáti mezinárodních lokací. Pandemie byla klasifikována světovou zdravotnickou organizací 11. března 2020 a její rozšíření v České republice mělo za následek početná opatření, která poznamenala hlavně nemocniční personál a pracovníky ve zdravotnictví (Hashmi et al., 2020).

Pro samotné nelékařské pracovníky začal o onemocnění kupříkladu informovat časopis Florence v č. 2, 2. dubna (Spáčilová, 2020) a ve druhé vlně onemocnění 12. října č. 5 (Huneš, 2020). Na internetové stránce je pak k dispozici i celá rubrika covid-19 s tematicky vedenými články a aktualitami.

Informovanost veřejnosti pomocí aktuálních nařízení a doporučení pro ochranu zdraví občana přitom určují média a ty se obecně o zdravotnících pracovnících zmiňují velmi kladně. Zpravodajský portál idnes.cz zmiňuje kupříkladu rozhovor s prezidentkou České asociace sester Martinou Šochmanovou, která vyzdvihla sesterskou profesi v současné době jako „*nenahraditelnou a úžasnou*“ a současně s tímto výrokem vyzdvihla podporu médií a veřejnosti v náročné době pandemie.

K náročné práci sester v současné situaci se taktéž vyjadřují i mezinárodní sesterské organizace. Kupříkladu oficiální vyjádření Mezinárodní rady sester vyzývá veřejnost k podpoře sester, mimo jiné i dodržováním všeobecně platných opatření (ICN).

1.3.4 Obraz sestry ve filmech a seriálech

„Tlachání u kafička, neustálé intriky a techtle mechtle s lékaři. Vysoké podpatky, výrazný make-up, dlouhé nehty. To je typický obraz zdravotní sestry v českých seriálech typu Ordinace v růžové zahradě, Doktoři z Počátků apod. Skutečnost je ale zcela jiná...“ (Česká asociace sester, 2016).

Média, jako internet, noviny a televize, zvyšují povědomí o zdraví u veřejnosti a silně tak ovlivňují úsudek občana – nejen o jeho zdraví (Hilton, Bekkun, 2013). Je proto stěžejní, že se filmy, televizní show, zpravodajské programy a tisková média jen hemží stereotypy od tvůrců, scénáristů, novinářů a producentů, které mají ke skutečné realitě, jakou sestry ve svém každodenním pracovním životě skutečně zažívají, velmi daleko. Všeobecné sestry by byly přitom rády, aby jejich role v péči o zdraví byla akceptovaná ve své plné realitě (Heilemann, 2012).

Myšlení a vnímání už dávno není ovlivněno jen uměním a literaturou, ale také prostřednictvím filmu. Tvorba filmu je přitom ovlivněna vlastními myšlenkami jejich tvůrců a režisérů, kteří mnohdy jednají buďto vzhledem k vlastním názorům, či se snaží podřídit potřebám publika. Masová média mohou tak silně ovlivnit společenskou image všeobecné sestry (Rubbi, Cremonini, 2017).

Do výjimek nespadá ani tvorba české kinematografie, přičemž zásadní vlnu stereotypů je možné sledovat na příkladu seriálů, jako je např. Ordinace v RŽ, Doktoři z počátků a podobně. U prvního zmiňovaného seriálového titulu přitom režie zřejmě došla tak daleko, že v roce 2013 obdržela od organizace Česká asociace sester, která je mimochodem největší v republice, oficiální stížnost. Stížnost obsahovala vyjádření k pochybnému vykreslení povolání všeobecné sestry, přičemž vyjádření obsahovalo například přídomek typu „*zkreslený a devalvující*“. Nejenom, že seriál dle vyjádření kazí obraz povolání u laické veřejnosti, tato skutečnost se týká i studentů zdravotnických oborů a samotným pedagogům často dělá problém je z tohoto omylu vyvést (Di Cara, Kopecká, 2013). Vyjádření dále obsahovalo připomínky na

neprofesionální jednání, přitom má dnes všeobecná sestra vysokoškolský titul, a tak skutečně nelze autorům upírat pohoršení z celé věci.

Filmy a seriály ale pro obor svojí podstatou nejsou jen čistě negativní záležitostí, všeobecným sestřím je ve filmech, i seriálech, jen málokdy upírána všeobecná šikovnost a snaživost na pracovišti, přičemž si režie jen málokdy dovolila upřít podstatu povolání sestřiček zachraňovat lidský život a starat se o druhé. Film Sestřičky (1983) kupříkladu ukazuje práci sester v 50. letech v terénu mimo město, Nemocnice na kraji města (1978) zase profesní život sester v ordinacích (Vaněk, Krátká, 2014). Předešle zmíněné tituly tak, včetně pochybně zmíněné Ordinance v Růžové zahradě, prokazují oboru určitou službu.

Obraz povolání je v hojném počtu věrohodně zachycován i v dokumentárních filmech. Vydařený je kupříkladu časosběrný projekt od Heleny Třeštíkové, Ženy na přelomu tisíciletí (2001) kdy se v dílu s názvem Sestřičky dokument soustředí na život sester – absolventek zdravotní školy. Z nejnovější produkce (2020) lze zmínit kupříkladu seriál Sestřičky, režie Bány Kopecké, který pojednává o práci zdravotníků a jejich péči o druhé (Česká televize).

2. Cíl práce a hypotézy

2.1 Cíl práce:

Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat pohled laické veřejnosti na povolání sestry.

2.2 Hypotézy:

1. Vnímání role sester je ovlivněno pohlavím laické veřejnosti
2. Vnímání prestiže sester je ovlivněno vzděláním laické veřejnosti
3. Názor laické veřejnosti na povolání sester je ovlivněn mediálním obrazem

3. Metodika

3.1 Použité metody

Výzkumná část bakalářské práce na téma Práce sestry z pohledu veřejnosti byla realizována kvantitativním šetřením formou dotazníků vlastní konstrukce. Dotazník byl rozeslán respondentům z řad laické veřejnosti, prostřednictvím internetu, sociálních sítí, ale i v tištěné podobě a jeho vyplnění bylo zcela dobrovolné a anonymní, o čemž byli respondenti informováni ihned v úvodní řeči dotazníku. Dále v ní byl obsažen název bakalářské práce a respondenti byli také seznámeni s účelem vyplnění dotazníku.

Samotný dotazník se skládal celkem z 26 otázek, určených pro všechny věkové kategorie z řad laické veřejnosti. Dále obsahoval tři základní otázky o údajích, které se týkaly samotného respondenta, což byla otázka ohledně pohlaví, věku a vzdělání. Zbytek dotazníku tvořily jak uzavřené, tak otevřené otázky týkající se názoru veřejnosti na povolání sester, jejich vyobrazení v médiích, vzdělání, prestiž a v neposlední řadě byla zahrnuta i otázka ohledně pandemie Covid-19. U uzavřených otázek mohli respondenti zvolit jednu z uvedených odpovědí, kdežto u otevřených otázek měli respondenti možnost vymyslet odpověď vlastní.

Sběr informací probíhal během března a dubna 2021 prostřednictvím sociálních sítí, ale také v tištěné podobě. Vzhledem k tomu, že výzkumný soubor tvoří laická veřejnost, bylo statistikem doporučeno a následně rozdáno celkem 300 dotazníků a vráceno jich bylo celkem 274. Návratnost byla tedy 91 %. Bohužel 79 z nich bylo nesprávně, či neúplně vyplněno, a proto musely být vyřazeny. Finální počet vyhovujících vyplněných dotazníků byl tedy celkem 195, což činí 65 % z celkového počtu rozdaných dotazníků. Získaná data byla následně zpracována v programu Microsoft Excel, kde byly poté vyhotoveny tabulky a příslušné grafy k jednotlivým otázkám, které dotazník obsahoval. Celé originální znění dotazníku je obsaženo v příloze č. 1.

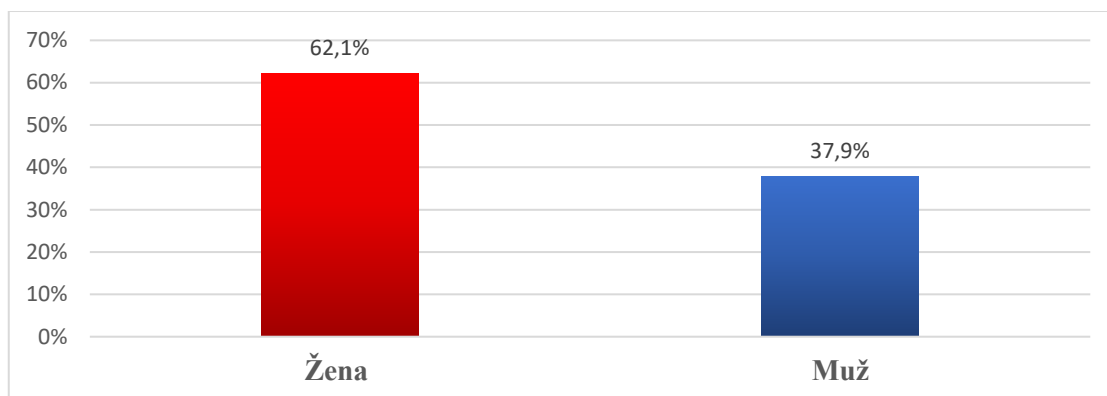
3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výběr vhodných respondentů pro dotazník byl zaměřen na laickou veřejnost, tedy nezdravotníky tak, aby byly dostatečně zastoupeny všechny v dotazníku určené kategorie, týkající se hlavně věku, pohlaví a vzdělání respondentů. Samotné vyplnění dotazníku bylo však zcela dobrovolné. Celkový počet respondentů, kteří řádně vyplnili dotazník, byl 195. V následujících grafech jsou výsledná data výzkumu barevně rozlišena a počet respondentů označen příslušným procentem.

4. Výsledky výzkumného šetření a jejich analýza

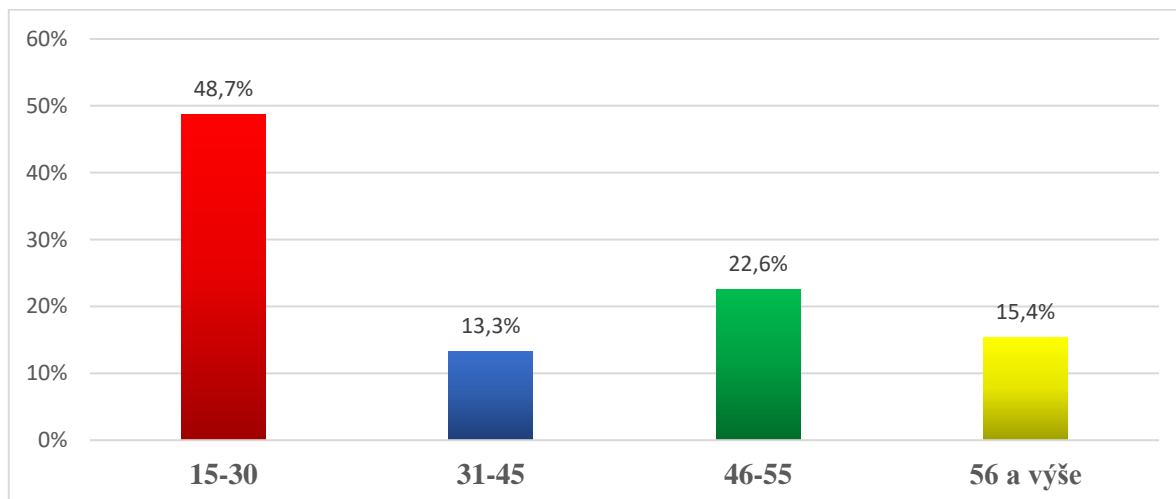
4.1 Výsledky kvantitativního šetření

Graf 1. Pohlaví

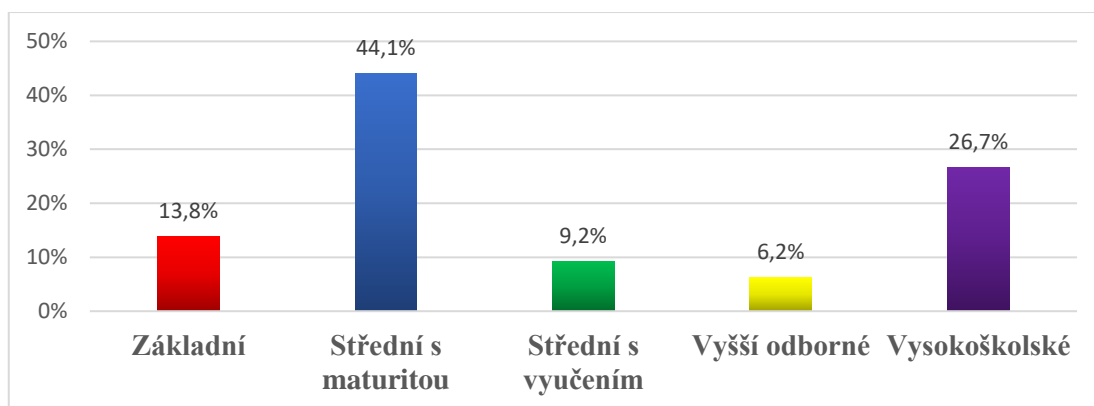
Graf 1 prezentuje výsledky otázky týkající se pohlaví respondentů. Celkový počet *Žen* byl 121 (62,1 %) a počet *Mužů* byl 74 (37,9 %).

Graf 2. Věk

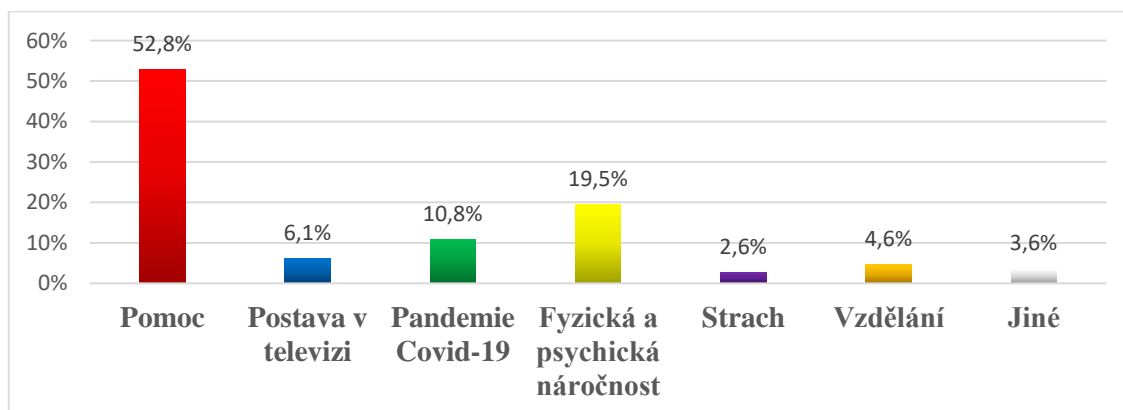
Graf 2 prezentuje data týkající se věkových kategorií respondentů. Ve věku 15–30 let odpovědělo celkem 95 respondentů (48,7 %). Ve věku 31–45 let odpovědělo celkem 26 respondentů (13,3 %). Ve věku 46–55 let odpovědělo celkem 44 respondentů (22,6 %). Ve věku 56 a výše odpovědělo celkem 30 respondentů (15,4 %).

Graf 3. Vzdělání

Graf 3. prezentuje nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Kategorii *Základní vzdělání* zvolilo celkem 27 respondentů (13,8 %). Kategorii *Střední s maturitou* zvolilo celkem 86 respondentů (44,1 %). Kategorii *Střední s vyučením* zvolilo celkem 18 respondentů (9,2 %). Kategorii *Vyšší odborné vzdělání* zvolilo celkem 12 respondentů (6,2 %). Kategorii *Vysokoškolské vzdělání* zvolilo celkem 52 respondentů (26,7 %).

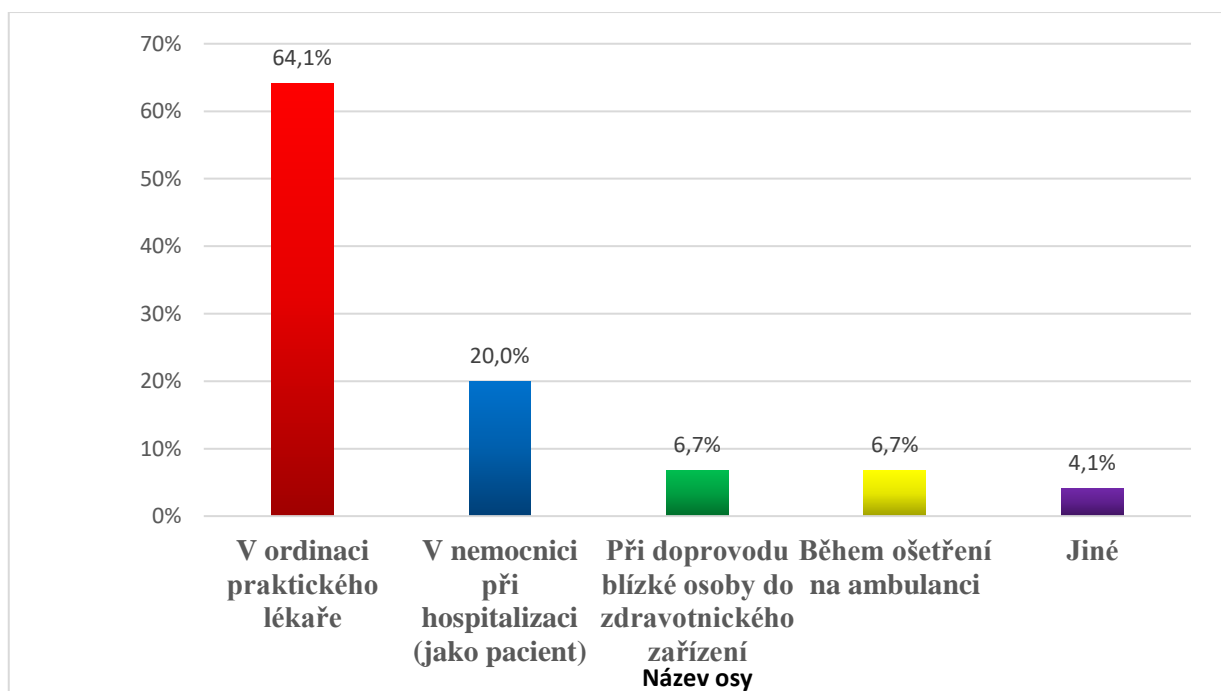
Graf 4. Sestra ve zdravotnictví

Graf 4 prezentuje role sestry, které napadnou respondenty jako první, když se řekne sestra ve zdravotnictví. Variantu *Pomoc* odpovědělo celkem 103 respondentů (52,8 %). Variantu *Postava v televizi* odpovědělo celkem 12 respondentů (6,1 %). Variantu *Pandemie Covid-19* odpovědělo celkem 21 respondentů (10,8 %). Variantu *Fyzická a psychická náročnost* odpovědělo celkem 38 respondentů (19,5 %). Variantu *Strach* odpovědělo celkem 5 respondentů (2,6 %). Variantu *Vzdělání* odpovědělo celkem 9 respondentů (4,6 %). Variantu *Jiné* zvolilo celkem 7 respondentů (3,6 %).

V kategorii *Jiné* bylo odpovídáno: Prává ruka lékaře, Povolání, Studentka a Nemocnice.

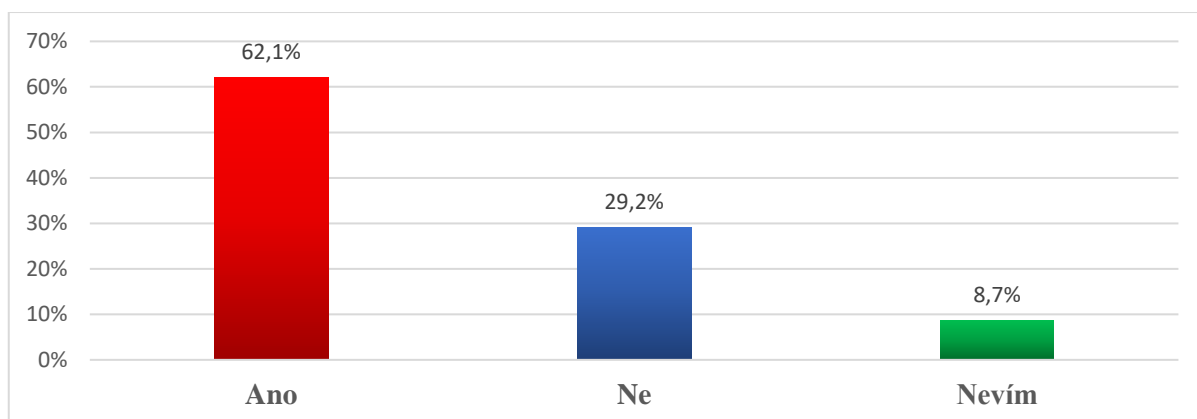
Graf 5. Setkání s povoláním sestry

Graf 5 prezentuje, kde se respondenti nejčastěji setkali s povoláním sestry. Možnost *V ordinaci praktického lékaře* zvolilo celkem 125 respondentů (64,1 %). Možnost *V nemocnici při hospitalizaci (jako pacient)* zvolilo celkem 39 respondentů (20,0 %). Možnost *Při doprovodu blízké osoby do zdravotnického zařízení* zvolilo celkem 10 respondentů (6,7 %). Možnost *Během ošetření na ambulanci* zvolilo celkem 13 respondentů (6,7 %). Možnost *Nikdy* nezvolil nikdo z respondentů (0,0 %). A možnost *Jiné* zvolilo celkem 8 respondentů (4,1 %).

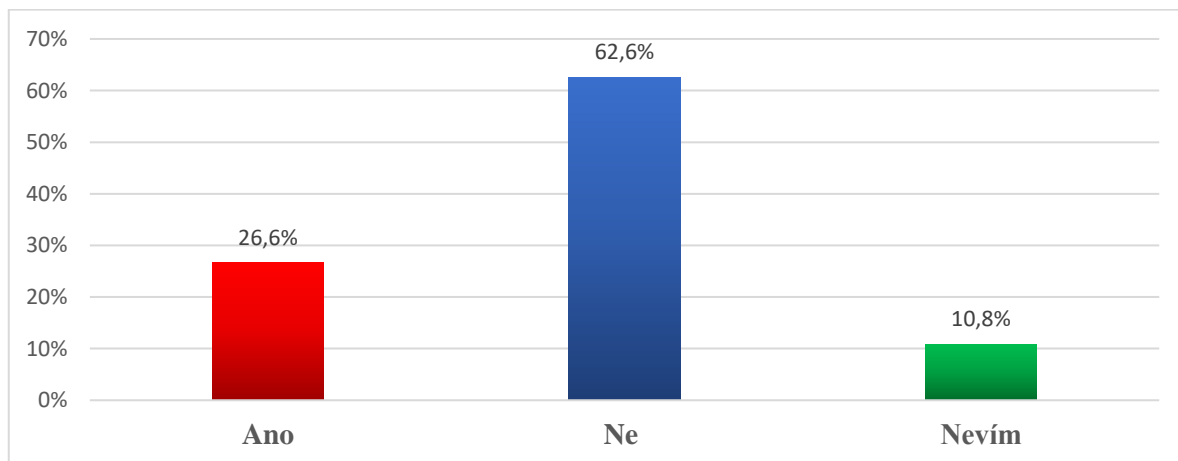
V kategorii *Jiné* bylo odpovídáno *V rodině, či mezi přáteli*.

Graf 6. Sestra v rodině

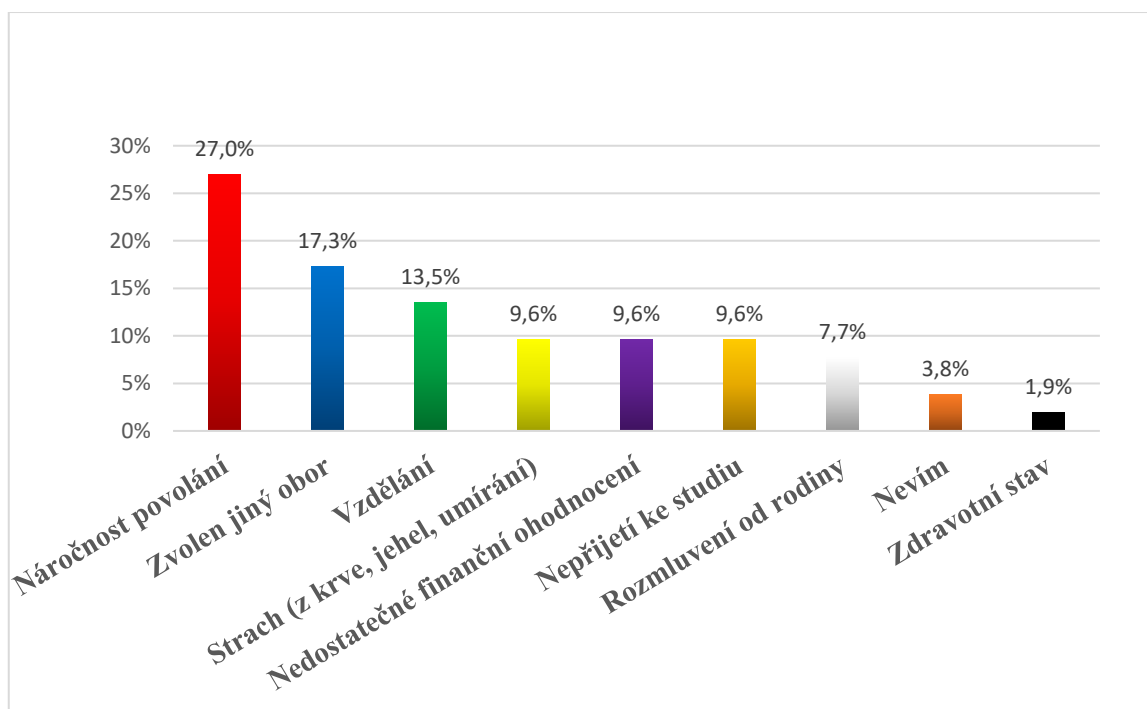
Graf 6 prezentuje, kolik respondentů má, či nemá v rodině, či v blízkém okolí někoho s povoláním sestry. Odpověď *Ano* zvolilo celkem 121 respondentů (62,1 %). Odpověď *Ne* zvolilo celkem 57 respondentů (29,2 %). A možnost *Nevím* zvolilo celkem 17 respondentů (8,7 %).

Graf 7. Možnosti stát se sestrou

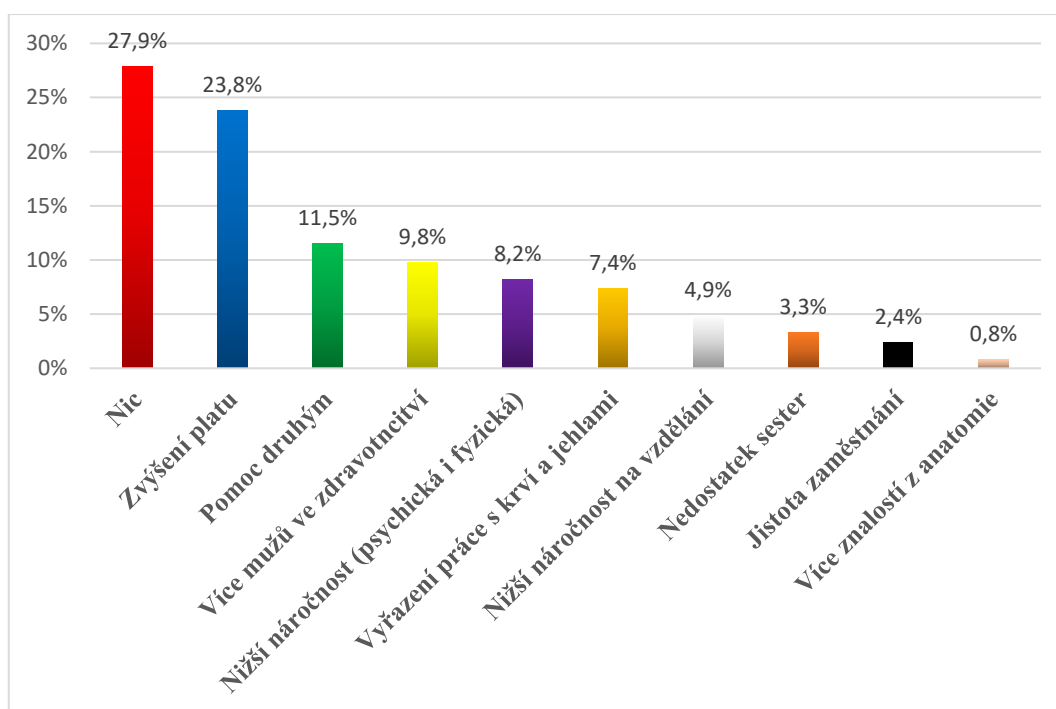
Graf 7 prezentuje, kolik respondentů někdy uvažovalo, či neuvažovalo o možnosti, stát se sestrou. Odpověď *Ano* zvolilo celkem 52 respondentů (26,6 %). Odpověď *Ne* zvolilo celkem 122 respondentů (62,6 %). A odpověď *Nevím* zvolilo celkem 21 respondentů (10,8 %).

Graf 8. Negativa povolání

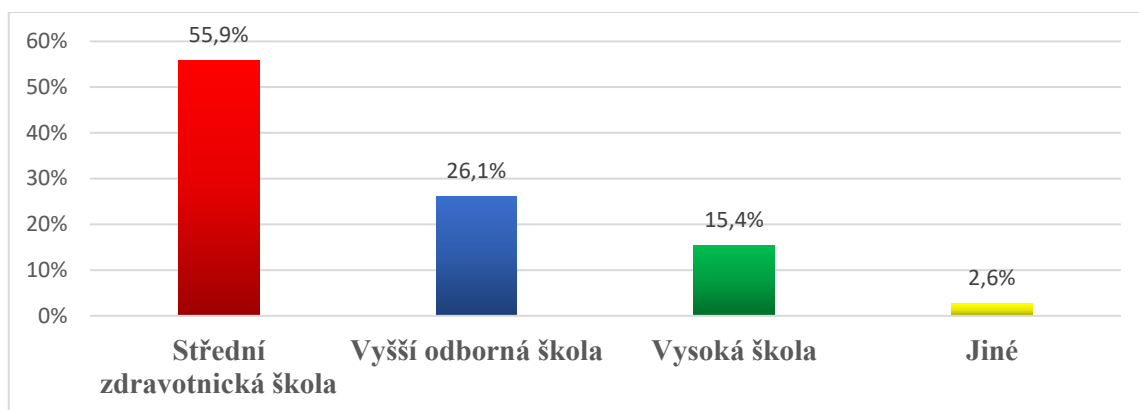
Graf 8 prezentuje nejčastější odpovědi respondentů, kteří v předchozí otázce zvolili odpověď *Ano* a následně měli uvést, co je od toho odradilo. Odpověď *Náročnost povolání* zvolilo celkem 14 respondentů (27,0 %). Odpověď *Zvolen jiný obor* zvolilo celkem 9 respondentů (17,3 %). Odpověď *Vzdělání* zvolilo celkem 7 respondentů (13,5 %). Odpověď *Strach (z krve, jehel, umírání)* zvolilo celkem 5 respondentů (9,6 %). Odpověď *Nedostatečné finanční ohodnocení* zvolilo celkem 5 respondentů (9,6 %). Odpověď *Nepřijetí ke studiu* zvolilo celkem 5 respondentů (9,6 %). Odpověď *Rozmluvení od rodiny* zvolili celkem 4 respondenti (7,7 %). Odpověď *Nevím*, zvolili celkem 2 respondenti (3,8 %). A odpověď *Zdravotní stav* zvolil 1 respondent (1,9 %).

Graf 9. Motivace k výběru povolání

Graf 9 prezentuje nejčastější odpovědi respondentů, kteří v předchozí otázce zvolili odpověď *Ne*, na otázku, co by je přimělo o možnosti stát se sestrou alespoň uvažovat. Nejčastější byla odpověď *Nic*, kterou zvolilo celkem 34 respondentů (27,9 %). Odpověď *Zvýšení platu* zvolilo celkem 29 respondentů (23,8 %). Odpověď *Pomoc druhým* zvolilo celkem 14 respondentů (11,5 %). Odpověď *Více mužů ve zdravotnictví* zvolilo celkem 12 respondentů (9,8 %). Odpověď *Nižší náročnost (psychická i fyzická)* zvolilo celkem 10 respondentů (8,2 %). Odpověď *Vyřazení práce s krví a jehlami* zvolilo celkem 9 respondentů (7,4 %). Odpověď *Nižší náročnost na vzdělání* zvolilo celkem 6 respondentů (4,9 %). Odpověď *Nedostatek sester* zvolili celkem 4 respondenti (3,3 %). Odpověď *Jistota zaměstnání* zvolili celkem 3 respondenti (2,4 %). Odpověď *Více znalostí z anatomie* zvolil 1 respondent (0,8 %).

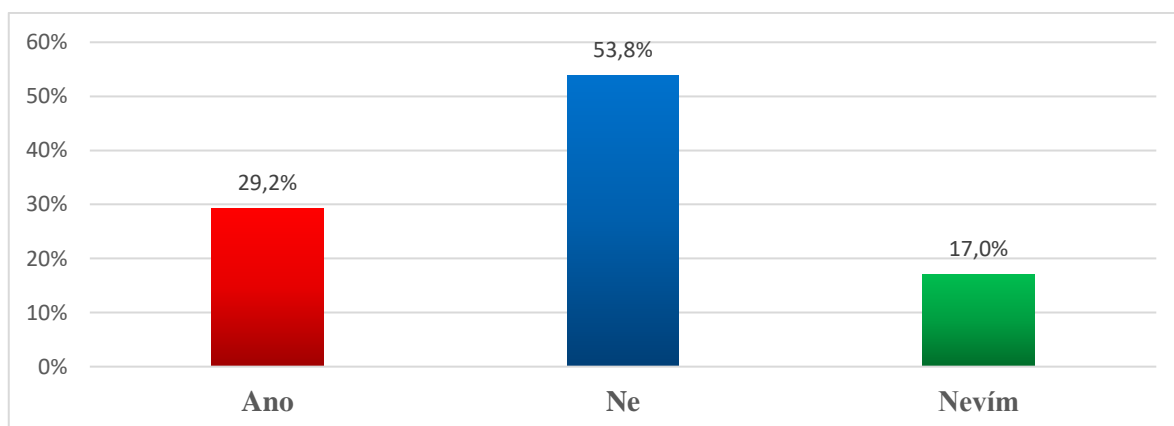
Graf 10. Vzdělání dostačující pro sestru

Graf 10 prezentuje jaké vzdělání je dle respondentů dostačující pro výkon sesterské profese. Možnost *Střední zdravotnická škola* zvolilo celkem 109 respondentů (55,9 %). Možnost *Vyšší odborné vzdělání* zvolilo celkem 51 respondentů (26,1 %). Možnost *Vysoká škola* zvolilo celkem 30 respondentů (15,4 %). Možnost *Jiné* zvolilo celkem 5 respondentů (2,6 %).

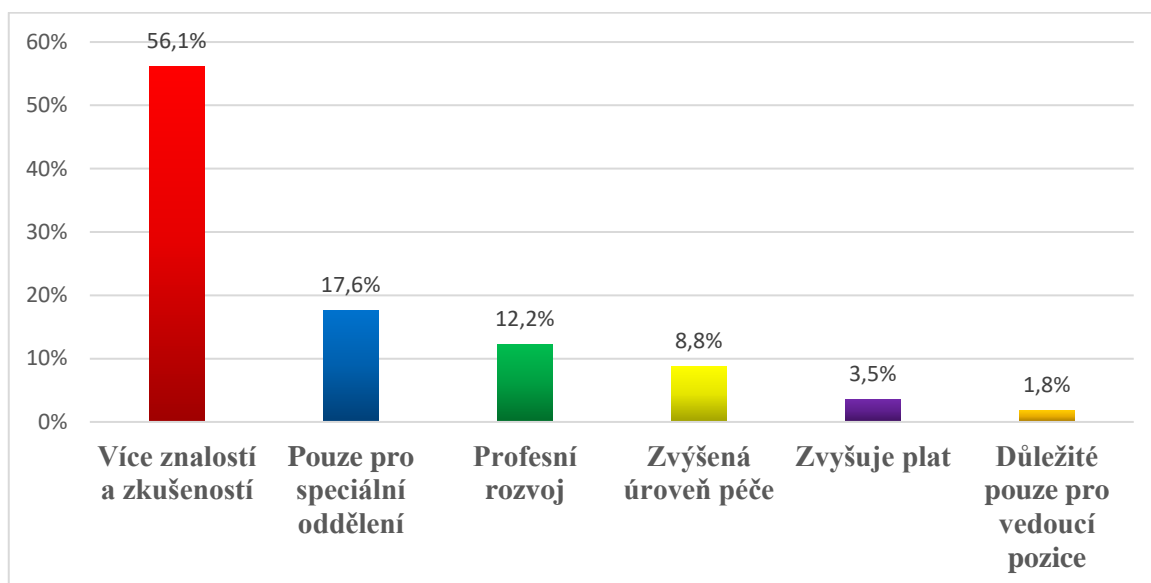
U možnosti *Jiné* bylo odpovídáno: Záleží, kde chce sestra pracovat, Nevím a Střední společně s Vyšší odbornou školou.

Graf 11. Důležitost vysokoškolského vzdělání

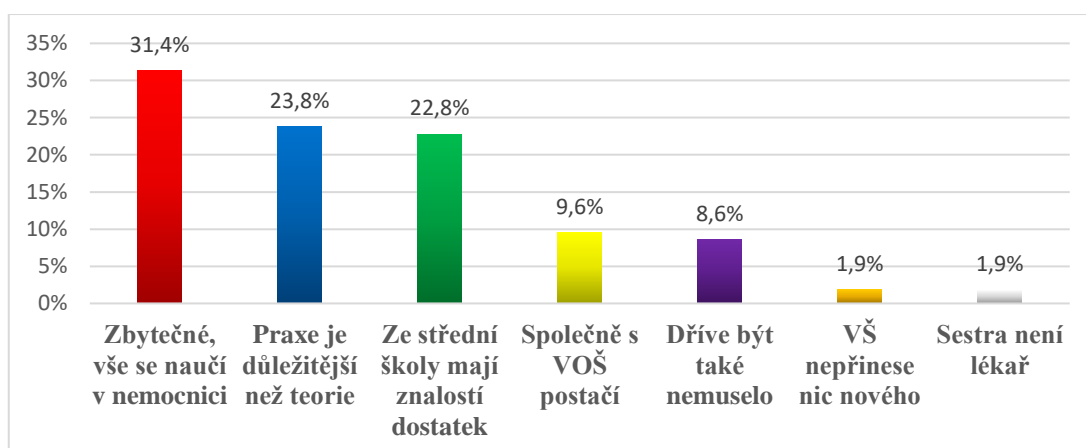
Graf 11 prezentuje, zda respondenti považují vysokoškolské vzdělání sester za důležité. Možnost *Ano* zvolilo celkem 57 respondentů (29,2 %). Možnost *Ne* zvolilo celkem 105 respondentů (53,8 %). Možnost *Nevím* zvolilo celkem 33 respondentů (17,0 %).

Graf 12a. Pozitiva vysokoškolského vzdělání sester

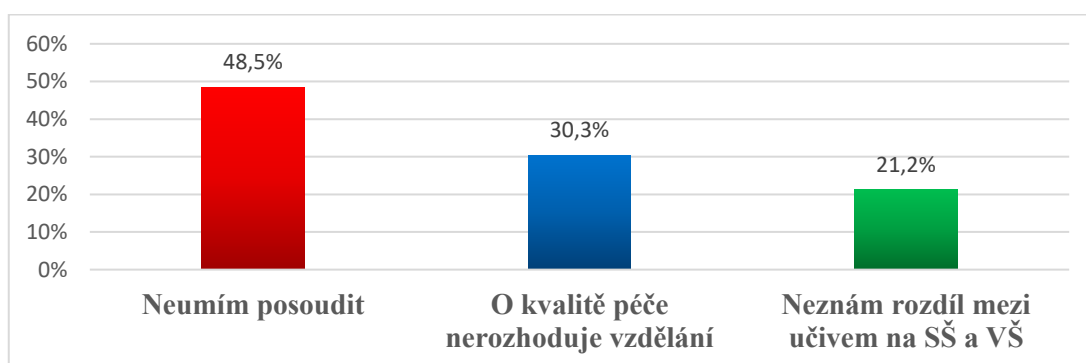
Graf 12a prezentuje nejčastější odpovědi respondentů, kteří u předchozí otázky odpověděli Ano a nyní měli uvést důvod. Odpověď *Více znalostí a zkušeností* uvedlo celkem 32 respondentů (56,1 %). Odpověď *Pouze pro speciální oddělení* uvedlo celkem 10 respondentů (17,6 %). Odpověď *Profesní rozvoj* uvedlo celkem 7 respondentů (12,2 %). Odpověď *Zvýšená úroveň péče* uvedlo celkem 5 respondentů (8,8 %). Odpověď *Zvyšuje plat* uvedli celkem 2 respondenti (3,5 %). Odpověď *Důležité pouze pro vedoucí pozice* uvedl 1 respondent (1,8 %).

Graf 12b. Negativa vysokoškolského vzdělání sester

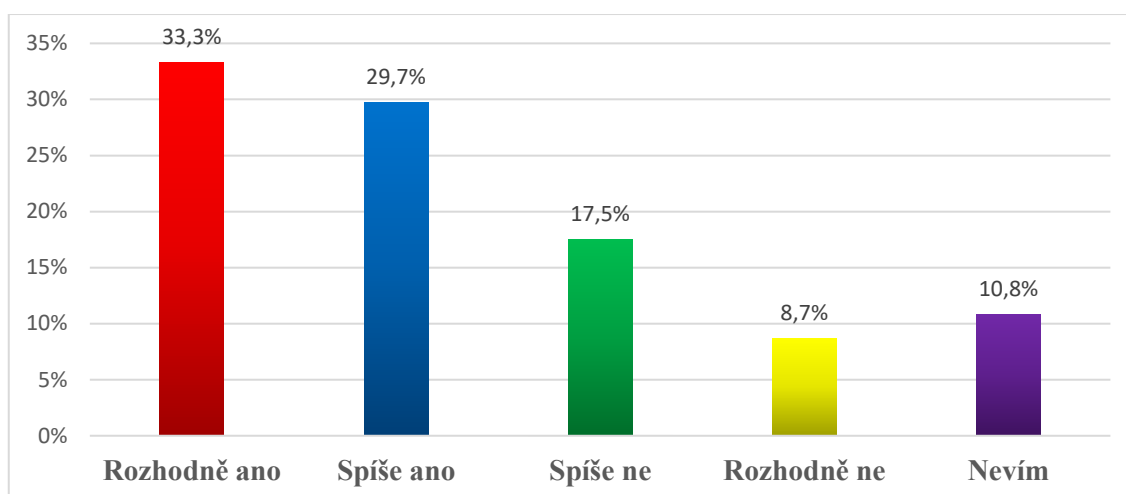
Graf 12b prezentuje nejčastější odpovědi respondentů, kteří u předchozí otázky odpověděli Ne a nyní měli uvést důvod. Odpověď *Zbytečné, vše se naučí v nemocnici* uvedlo celkem 33 respondentů (31,4 %). Odpověď *Praxe je důležitější, než teorie* uvedlo celkem 25 respondentů (23,8 %). Odpověď *Ze střední školy mají znalostí dostatek* uvedlo celkem 24 respondentů (22,8 %). Odpověď *Společně s VOŠ postačí* uvedlo celkem 10 respondentů (9,6 %). Odpověď *Dříve také být nemuselo* uvedlo celkem 9 respondentů (8,6 %). Odpověď *VŠ nepřinese nic nového* uvedli celkem 2 respondenti (1,9 %). Odpověď *Sestra není lékař* uvedli celkem 2 respondenti (1,9 %).

Graf 12c. Neznalost problematiky vysokoškolského vzdělání sester

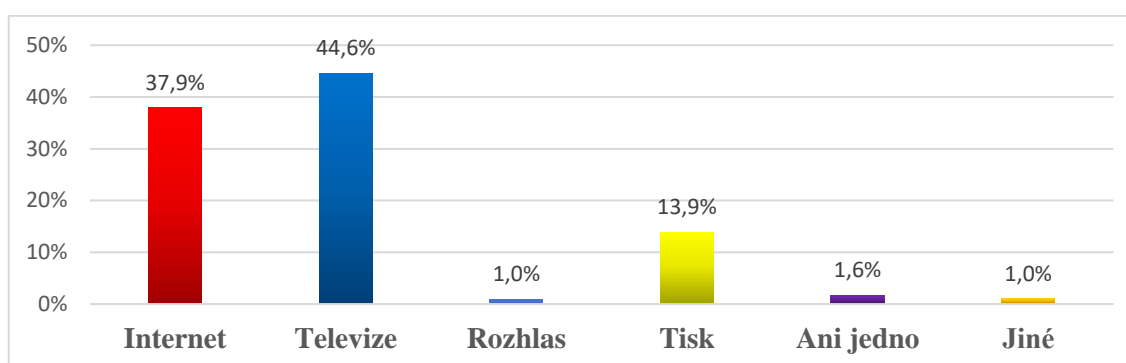
Graf 12c prezentuje nejčastější odpovědi respondentů, kteří u předchozí otázky odpověděli Nevím a nyní měli uvést důvod. Odpověď *Neumím posoudit* uvedlo celkem 16 respondentů (48,5 %). Odpověď *O kvalitě péče nerozhoduje vzdělání* uvedlo celkem 10 respondentů (30,3 %). Odpověď *Neznám rozdíl mezi učivem na SŠ a VŠ* uvedlo celkem 7 respondentů (21,2 %).

Graf 13. Ovlivnění názoru médií

Graf 13 prezentuje odpovědi respondentů na otázku, zda média ovlivňují jejich názor na povolání sestry. Možnost *Rozhodně ano* zvolilo celkem 65 respondentů (33,3 %). Možnost *Spíše ano* zvolilo celkem 58 respondentů (29,7 %). Možnost *Spíše ne* zvolilo celkem 34 respondentů (17,5 %). Možnost *Rozhodně ne* zvolilo celkem 17 respondentů (8,7 %). A možnost *Nevím* zvolilo celkem 21 respondentů (10,8 %).

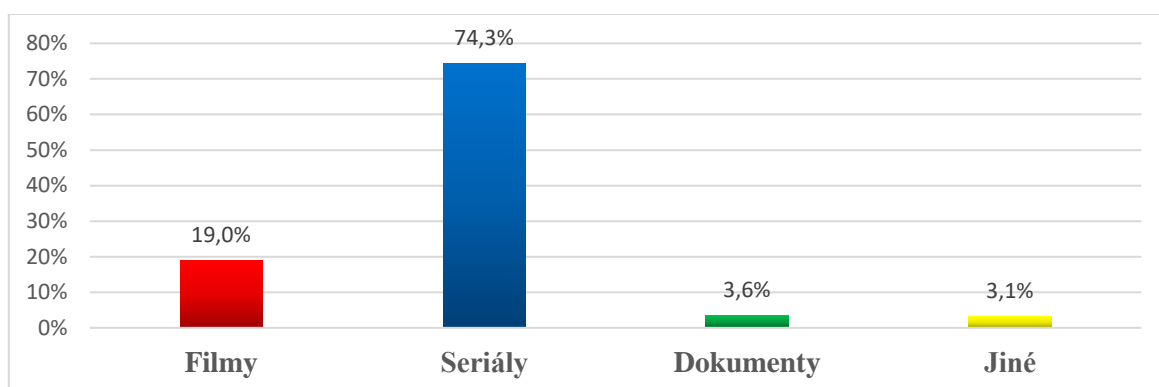
Graf 14. Média nejvíce ovlivňující veřejnost

Graf 14 prezentuje, jaká média dle respondentů nejvíce ovlivňují veřejnost. Možnost *Internet* zvolilo celkem 74 respondentů (37,9 %). Možnost *Televize* zvolilo celkem 87 respondentů (44,6 %). Možnost *Rozhlas* zvolili celkem 2 respondenti (1,0 %). Možnost *Tisk* zvolilo celkem 27 respondentů (13,9 %). Možnost *Ani jedno* zvolili celkem 3 respondenti (1,6 %). Možnost *Jiné* zvolili celkem 2 respondenti (1,0 %).

V kategorii *Jiné* bylo odpovídáno: *Záleží, kdo co sleduje* a *Všechna výše zmíněná*.

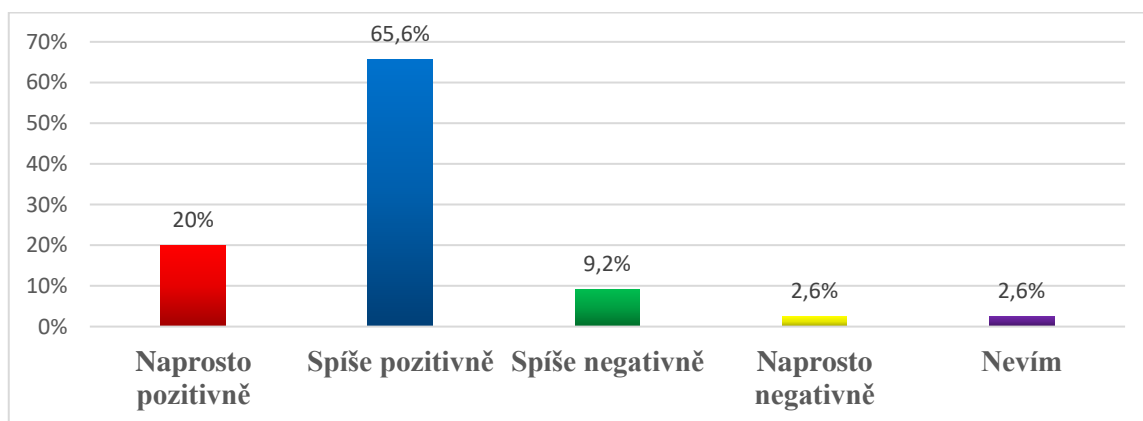
Graf 15. Nejčastější vyobrazení sester

Graf 15 prezentuje, kde se respondenti nejčastěji setkali s vyobrazením práce sester. Kategorii *Filmy* zvolilo celkem 37 respondentů (19,0 %). Kategorii *Seriály* zvolilo celkem 145 respondentů (74,3 %). Kategorii *Dokumenty* zvolilo celkem 7 respondentů (3,6 %). A kategorii *Jiné* zvolilo celkem 6 respondentů (3,1 %).

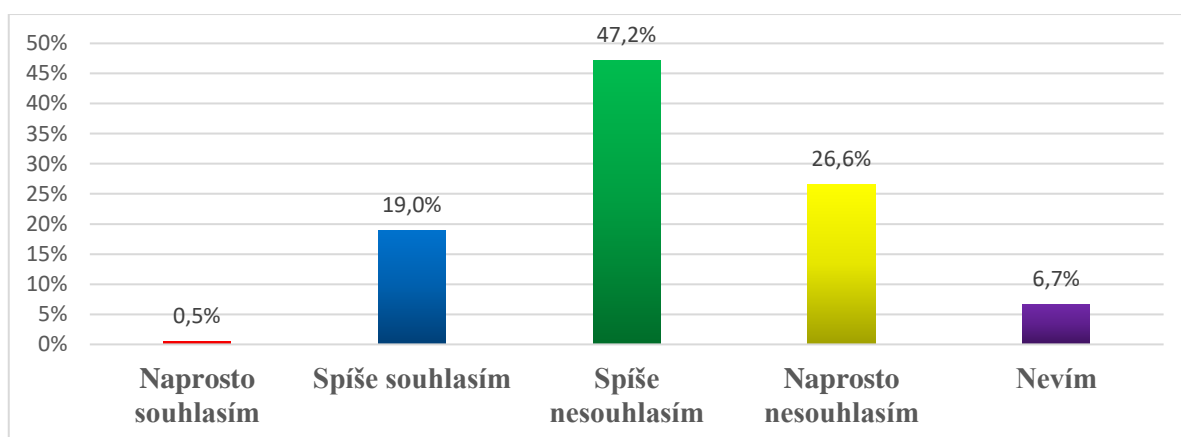
V kategorii *Jiné* bylo odpovídáno: Nikde, v novinách a v časopisech.

Graf 16. Vyobrazení práce sestry v médiích

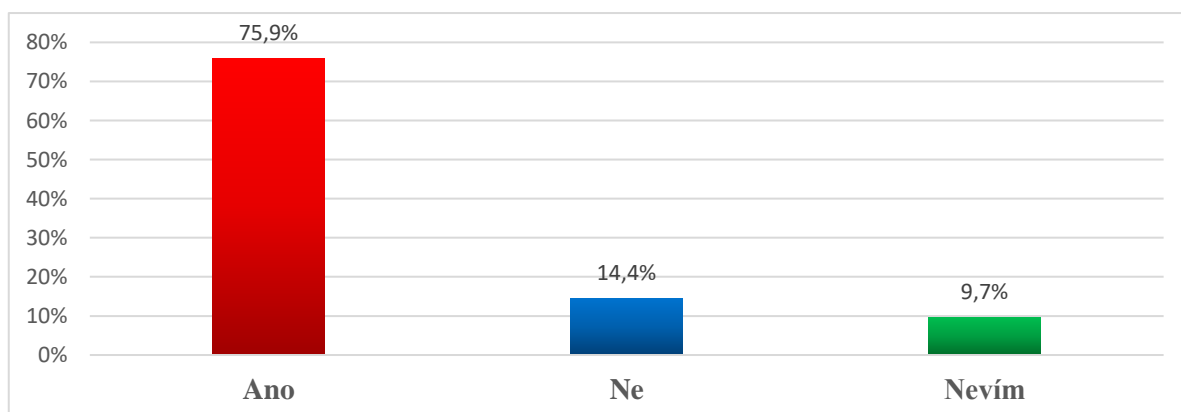
Graf 16 prezentuje, jak je dle respondentů vyobrazeno povolání sestry v médiích. Možnost *Naprostο pozitivně* odpovědělo celkem 39 respondentů (20 %). Možnost *Spíše pozitivně* odpovědělo celkem 128 respondentů (65,6 %). Možnost *Spíše negativně* odpovědělo celkem 18 respondentů (9,2 %). Možnost *Naprostο negativně* odpovědělo celkem 5 respondentů (2,6 %). A možnost *Nevím* odpovědělo celkem 5 respondentů (2,6 %).

Graf 17. Obraz sester ve filmech, či seriálech a skutečnost

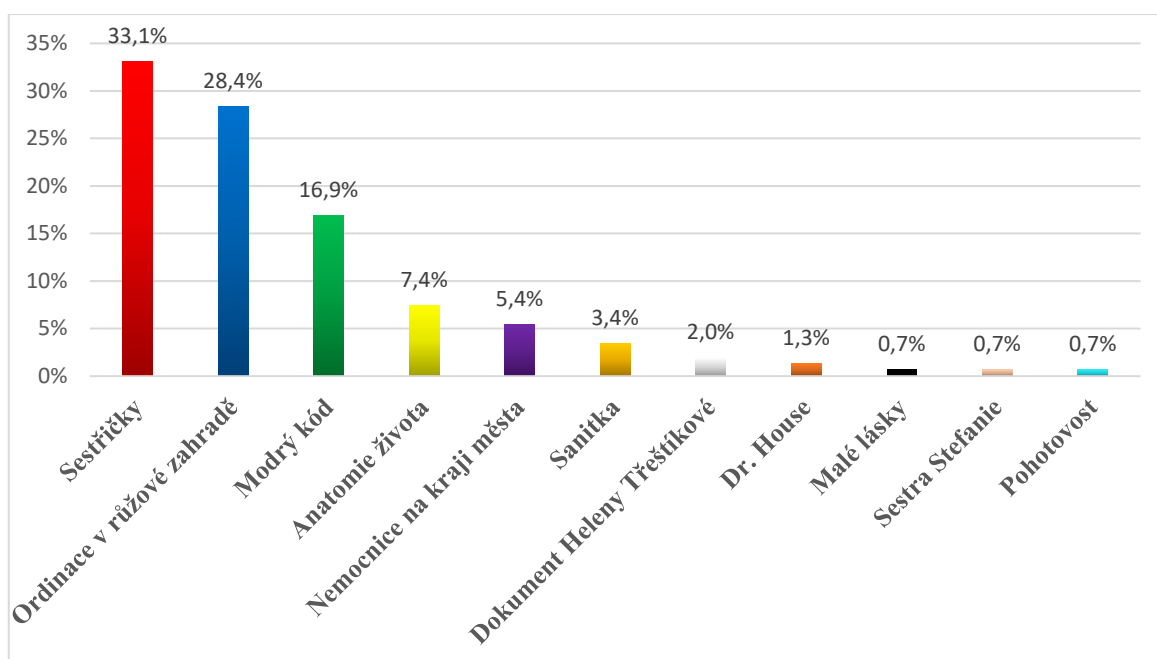
Graf 17 prezentuje, zda dle respondentů odpovídá obraz sester ve filmech, či seriálech skutečnosti. Možnost *Naprosto souhlasím* zvolil celkem 1 respondent (0,5 %). Možnost *Spíše souhlasím* zvolilo celkem 37 respondentů (19,0 %). Možnost *Spíše nesouhlasím* zvolilo celkem 92 respondentů (47,2 %). Možnost *Naprosto nesouhlasím* zvolilo celkem 52 respondentů (26,6 %). A možnost *Nevím* zvolilo celkem 13 respondentů (6,7 %).

Graf 18. Setkání s filmem, seriálem, či dokumentem o sestřích

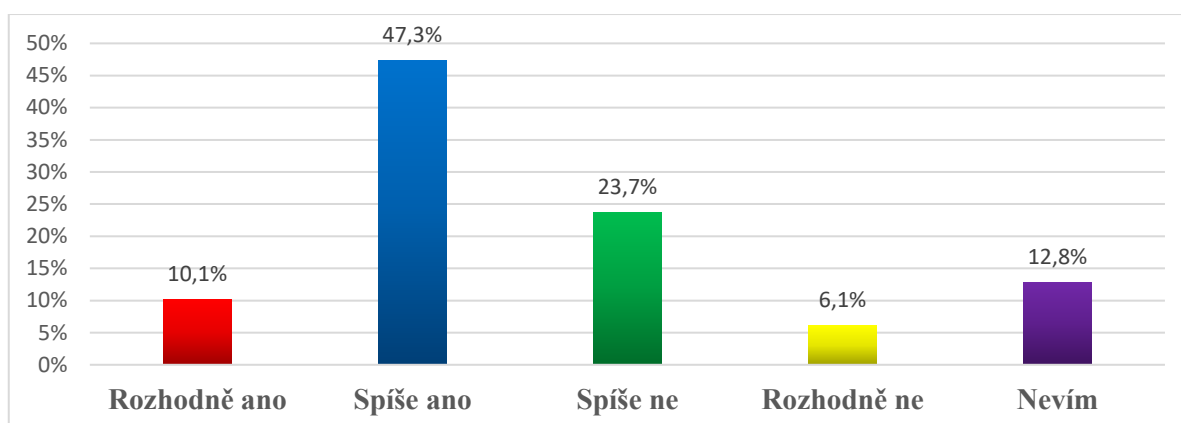
Graf 18 prezentuje, zda respondenti znají nějaký film, seriál, či dokument o sestřích. Možnost *Ano* zvolilo celkem 148 respondentů (75,9 %). Možnost *Ne* zvolilo celkem 28 respondentů (14,4 %). Možnost *Nevím* zvolilo celkem 19 respondentů (9,7 %).

Graf 19. Film, seriál, či dokument o sestřích

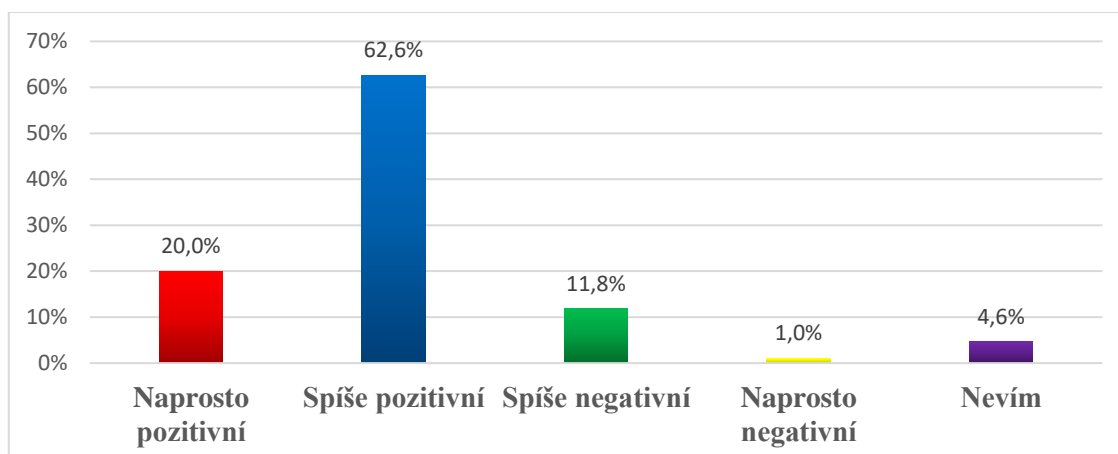
Graf 19 prezentuje nejčastější odpovědi respondentů, na otázku, jaký znají film, seriál, či dokument o sestřích. Odpověď *Sestřičky* uvedlo celkem 49 respondentů (33,1 %). Odpověď *Ordinace v růžové zahradě* uvedlo celkem 42 respondentů (28,4 %). Odpověď *Modrý kód* uvedlo celkem 25 respondentů (16,9 %). Odpověď *Anatomie života* uvedlo celkem 11 respondentů (7,4 %). Odpověď *Nemocnice na kraji města* uvedlo celkem 8 respondentů (5,4 %). Odpověď *Sanitka* uvedlo celkem 5 respondentů (3,4 %). Odpověď *Dokument Heleny Třeštkové* uvedli celkem 3 respondenti (2,0 %). Odpověď *Dr. House* uvedli celkem 2 respondenti (1,3 %). Odpověď *Malé lásky* zvolil 1 respondent (0,7 %). Odpověď *Sestra Stefanie* zvolil 1 respondent (0,7 %). A odpověď *Pohotovost* uvedl také 1 respondent (0,7 %).

Graf 20. Spokojenost s vyobrazením sester

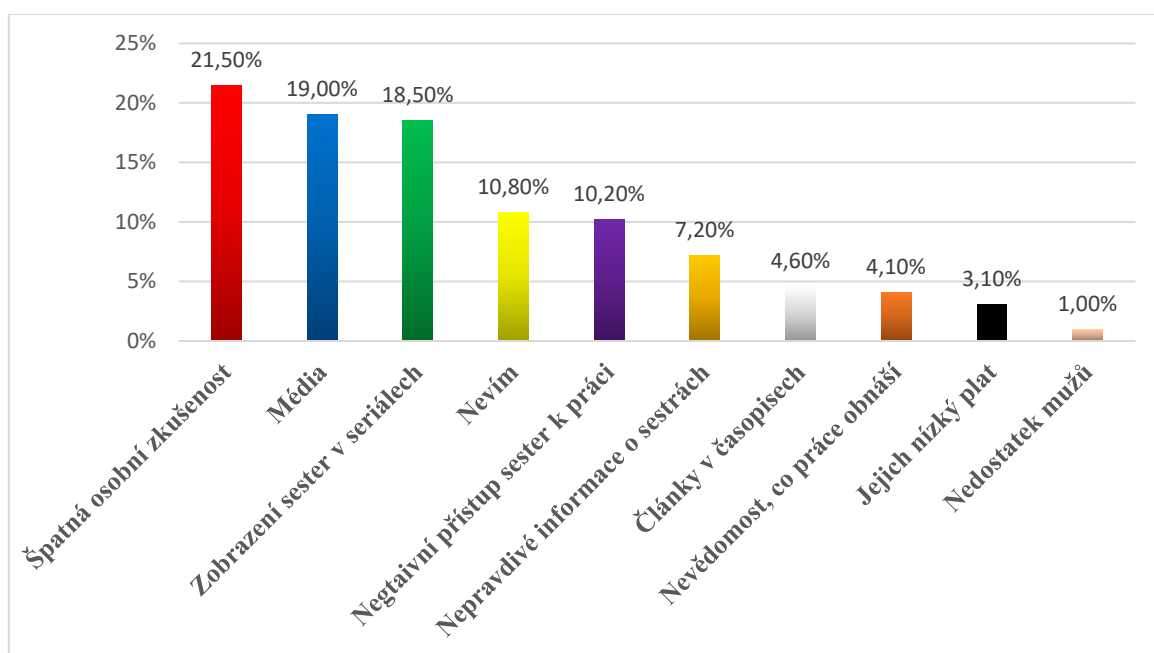
Graf 20 prezentuje spokojenost respondentů s vyobrazením sester ve filmech, seriálech, či dokumentech, které uvedli v předchozí otázce. Možnost *Rozhodně ano* zvolilo celkem 15 respondentů (10,1 %). Odpověď *Spíše ano* zvolilo celkem 70 respondentů (47,3 %). Odpověď *Spíše ne* zvolilo celkem 35 respondentů (23,7 %). Odpověď *Rozhodně ne* zvolilo celkem 9 respondentů (6,1 %). A odpověď *Nevím* zvolilo celkem 19 respondentů (12,8 %).

Graf 21. Náзор na prestiž povolání sestry

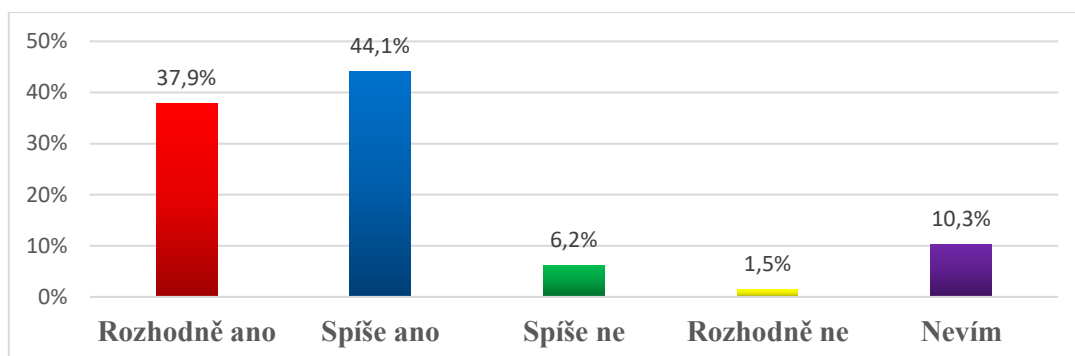
Graf 21 prezentuje, jaký názor, má dle respondentů, veřejnost na prestiž povolání sestry. Odpověď *Naprosto pozitivní* zvolilo celkem 39 respondentů (20,0 %). Odpověď *Spíše pozitivní* zvolilo celkem 122 respondentů (62,6 %). Odpověď *Spíše negativní* zvolilo celkem 23 respondentů (11,8 %). Odpověď *Naprosto negativní* zvolili 2 respondenti (1,0 %). A odpověď *Nevím* zvolilo celkem 9 respondentů (4,6 %).

Graf 22. Negativní ovlivnění názoru veřejnosti na povolání sester

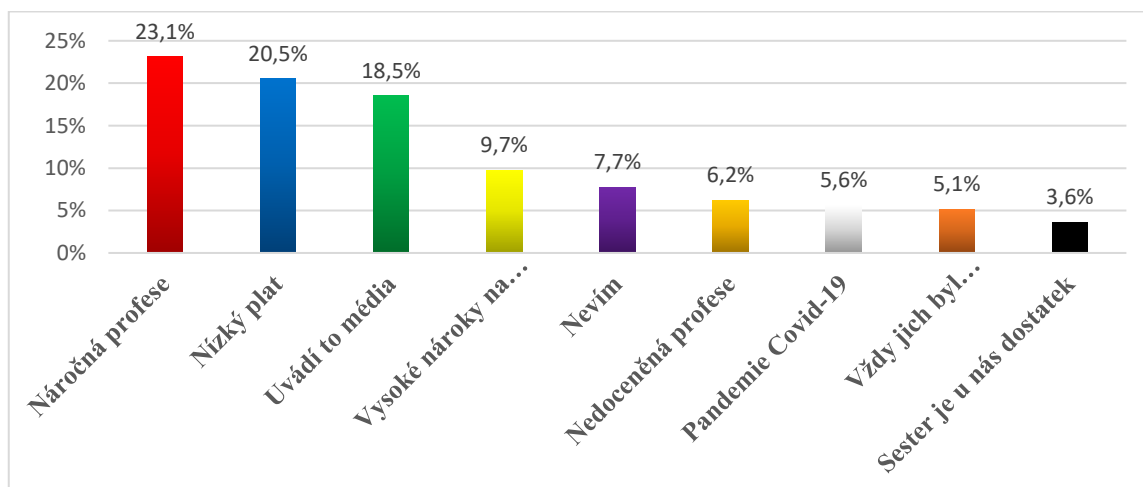
Graf 22 prezentuje, co dle respondentů, může negativně ovlivňovat názor veřejnosti na povolání sester. Odpověď *Špatná osobní zkušenost* uvedlo celkem 42 respondentů (21,5 %). Odpověď *Média* uvedlo celkem 37 respondentů (19,0 %). Odpověď *Zobrazení sester v seriálech* uvedlo celkem 36 respondentů (18,5 %). Odpověď *Nevím* uvedlo celkem 21 respondentů (10,8 %). Odpověď *Negativní přístup sester k práci* uvedlo celkem 20 respondentů (10,2 %). Odpověď *Nepřesné informace o sestřích* uvedlo celkem 14 respondentů (7,2 %). Odpověď *Články v časopisech* uvedlo celkem 9 respondentů (4,6 %). Odpověď *Nevědomost, co práce obnáší* zvolilo celkem 8 respondentů (4,1 %). Odpověď *Jejich nízký plat* odpovědělo celkem 6 respondentů (3,1 %). A odpověď *Nedostatek mužů* odpověděli celkem 2 respondenti (1,0 %).

Graf 23. Názor veřejnosti na nedostatek sester

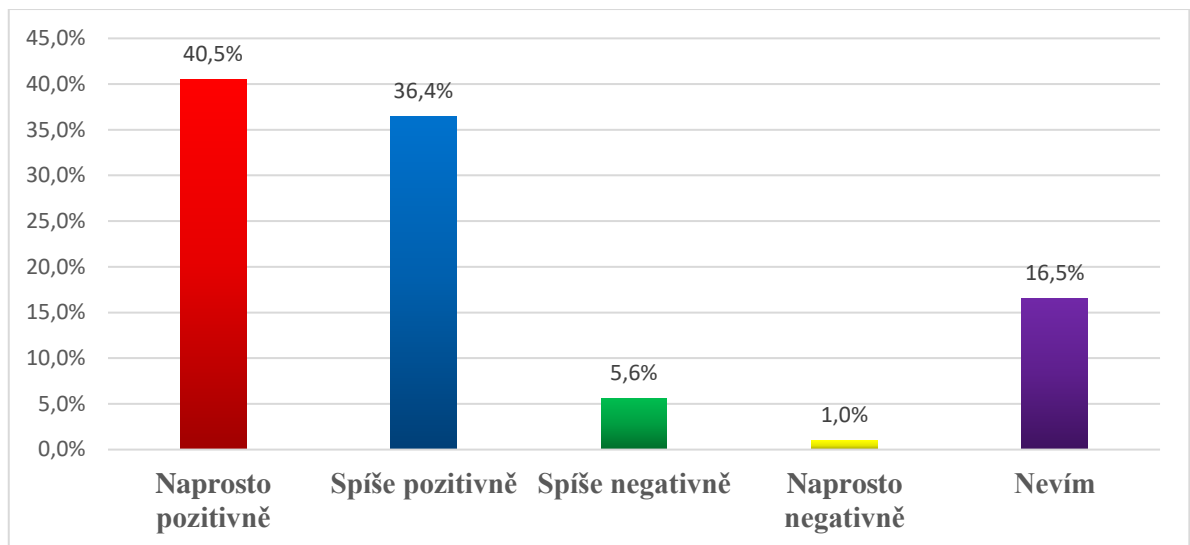
Graf 23 prezentuje odpovědi respondentů na otázku, zda je v České republice nedostatek sester. Možnost *Rozhodně ano* zvolilo celkem 74 respondentů (37,9 %). Možnost *Spíše ano* zvolilo celkem 86 respondentů (44,1 %). Možnost *Spíše ne* zvolilo celkem 12 respondentů (6,2 %). Možnost *Rozhodně ne* zvolili celkem 3 respondenti (1,5 %). A možnost *Nevím* zvolilo celkem 20 respondentů (10,3 %).

Graf 24. Důvod nedostatku sester

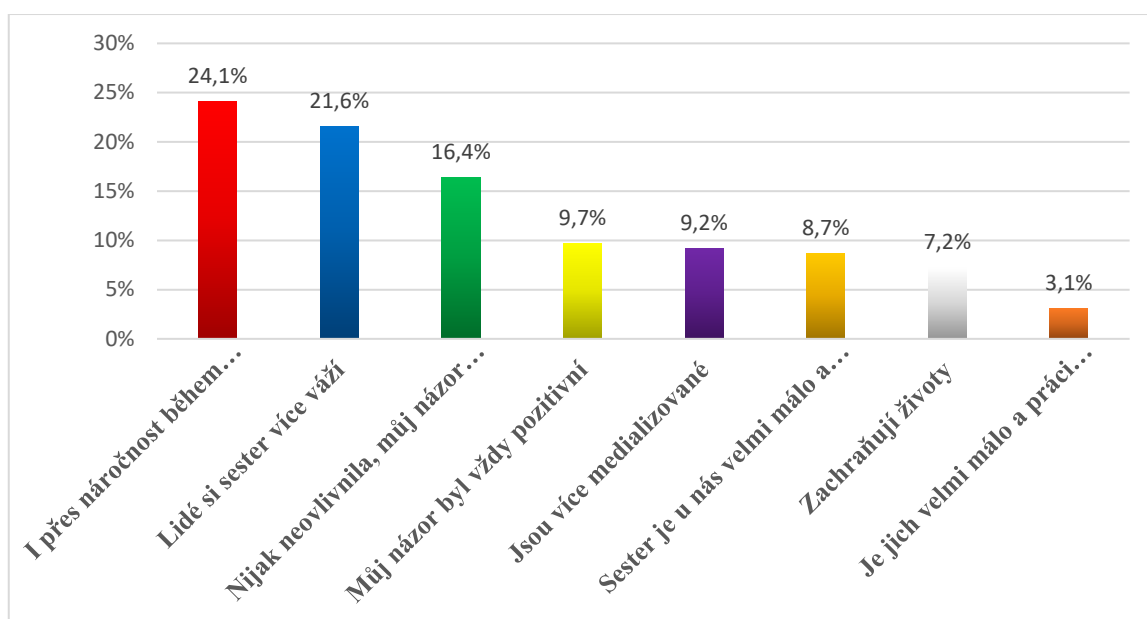
Graf 24 prezentuje důvody předchozí odpovědi respondentů. Možnost *Náročná profese* uvedlo celkem 45 respondentů (23,1 %). Možnost *Nízký plat* uvedlo celkem 40 respondentů (20,5 %). Možnost *Uvádí to média* uvedlo celkem 36 respondentů (18,5 %). Možnost *Vysoké nároky na vzdělání* uvedlo celkem 19 respondentů (9,7 %). Možnost *Nevím* uvedlo celkem 15 respondentů (7,7 %). Možnost *Nedocenená profese* uvedlo celkem 12 respondentů (6,2 %). Možnost *Pandemie Covid-19* uvedlo celkem 11 respondentů (5,6 %). Možnost *Vždy jich byl nedostatek* uvedlo celkem 10 respondentů (5,1 %). A možnost *Sester je u nás dostatek* uvedlo celkem 7 respondentů (3,6 %).

Graf 25. Ovlivnění názoru na sestry pandemií Covid-19

Graf 25 prezentuje, jak ovlivnila pandemie Covid-19 názor respondentů na sestry. Možnost *Naprosto pozitivně* zvolilo celkem 79 respondentů (40,5 %). Možnost *Spíše pozitivně* zvolilo celkem 71 respondentů (36,4 %). Možnost *Spíše negativně* zvolilo celkem 11 respondentů (5,6 %). Možnost *Naprosto negativně* zvolili celkem 2 respondenti (1,0 %). A možnost *Nevím* zvolilo celkem 32 respondentů (16,5 %).

Graf 26. Důvod ovlivnění pandemií Covid -19

Graf 26 prezentuje důvody předchozí odpovědi respondentů. Odpověď *I přes náročnost během pandemie vše skvěle zvládají* uvedlo celkem 47 respondentů (24,1 %). Odpověď *Lidé si sester více váží* uvedlo celkem 42 respondentů (21,6 %). Odpověď *Nijak neovlivnila, můj názor se nezměnil* uvedlo celkem 32 respondentů (16,4 %). Odpověď *Můj názor byl vždy pozitivní* uvedlo celkem 19 respondentů (9,7 %). Odpověď *Jsou více medializované* uvedlo celkem 18 respondentů (9,2 %). Odpověď *Sester je u nás velmi málo a pandemie to jen utvrdila* uvedlo celkem 17 respondentů (8,7 %). Odpověď *Zachraňují životy* uvedlo celkem 14 respondentů (7,2 %). A odpověď *Je jich velmi málo a práci nezvládají* uvedlo celkem 6 respondentů (3,1 %).

4.2 Statistické vyhodnocení dat

Následující data uvádí testy daných hypotéz a přidružené výpočty v programovacím jazyce R. Všechny testy byly provedeny na standardní statistické hodnotě 0,05.

Chtěli bychom dokázat následující tvrzení:

H1: Vnímání role sestry je ovlivněno pohlavím laické veřejnosti

Proti tomuto tvrzení stavíme následující nulovou hypotézu, kterou se pokusíme vyvrátit:

H0: Vnímání role sestry není ovlivněno pohlavím laické veřejnosti

Dotazníkovým šetřením jsme získali následující data:

Tabulka č. 1

Role sestry	Ženy	Muži	Celkem
Pomoc	73	32	105
Postava v TV	2	8	10
Pandemie Covid-19	10	11	21
Fyzická a psychická zátěž	26	12	38
Strach	1	4	5
Vzdělání	4	5	9
Jiné	5	2	7
Celkem	121	74	195

Tabulka č. 2

Role sestry	Ženy	Muži	Celkem
Pomoc	60,3 %	43,2 %	53,8 %
Postava v TV	1,7 %	10,8 %	5,1 %
Pandemie Covid-19	8,3 %	14,9 %	10,8 %
Fyzická a psychická zátěž	21,5 %	16,2 %	19,5 %
Strach	0,8 %	5,4 %	2,6 %
Vzdělání	3,3 %	6,8 %	4,6 %
Jiné	4,1 %	2,7 %	3,6 %
Celkem	62,1 %	37,9 %	100 %

Tabulka č. 3

Očekávané četnosti	Ženy	Muži	Celkem
Pomoc	65,15	39,85	105
Postava v TV	6,21	3,79	10
Pandemie Covid-19	13,03	7,97	21
Fyzická a psychická zátěž	23,58	14,42	38
Strach	3,1	1,9	5
Vzdělání	5,58	3,42	9
Jiné	4,34	2,66	7
Celkem	121	74	195

Každý respondent mohl zvolit pouze jednu možnost. Pro takovou situaci volíme model multinomického rozdělení se značením $Mult(n, p)$, kde n je počet pozorování a p vektor pravděpodobností příslušných kategorií. Budeme-li sloupce získané tabulky považovat za realizace dvou multinomických rozdělení, $Mult(nz, pz)$ a $Mult(nm, pm)$, můžeme nulovou hypotézu přeformulovat následujícím způsobem:

H_0 : V modelu multinomického rozdělení je $pz = pm$

což znamená, že pravděpodobnost odpovědi Pomoc/ Postava v TV/ Pandemie/... je pro muže a ženy stejná. Budeme tedy používat Pearsonův χ^2 test.

$$\chi^2 = 17,713$$

$$df = (7-1) * (2-1) = 6$$

Hladina významnosti α : 0,05

p – hodnota = 0.006992

Vypočtená p-hodnota je zhruba 0,007, což je menší než 0,05, tudíž je absolutně dostačující pro zamítnutí nulové hypotézy.

H1 je potvrzena. Vnímání role sester je ovlivněno pohlavím laické veřejnosti.

H2: Vnímání prestiže sester je ovlivněno vzděláním laické veřejnosti

Proti tomuto tvrzení stavíme následující nulovou hypotézu, kterou se pokusíme vyvrátit

H0: Vnímání prestiže sester není ovlivněno vzděláním laické veřejnosti

Dotazníkovým šetřením jsme získali následující data:

Tabulka č. 4

Prestiž povolání sestry	Pozitivní názor	Negativní názor	Celkem
Vysoká škola	44	7	51
Střední škola s maturitou	69	14	83
Střední škola s vyučením	15	2	17
Vyšší odborná škola	8	3	11
Základní škola	21	4	25
Celkem	157	30	187

Tabulka č. 5

Prestiž povolání sestry	Pozitivní názor	Negativní názor	Celkem
Vysoká škola	28,0 %	23,3 %	27,3 %
Střední škola s maturitou	43,9 %	46,7 %	44,3 %
Střední škola s vyučením	9,6 %	6,7 %	9,1 %
Vyšší odborná škola	5,1 %	10 %	5,9 %
Základní škola	13,4 %	13,3 %	13,4 %
Celkem	84 %	16 %	100 %

Tabulka č. 6

Očekávané četnosti	Pozitivní názor	Negativní názor	Celkem
Vysoká škola	42,82	8,18	51
Střední škola s maturitou	69,68	13,32	83
Střední škola s vyučením	14,27	2,73	17
Vyšší odborná škola	9,24	1,76	11
Základní škola	20,99	4,01	25
Celkem	157	30	187

Opět použijeme model multinomického rozdělení a reformulujeme nulovou hypotézu stejně jako v prvním případě.

H0: Parametrické vektory jednotlivých skupin se rovnají a znovu tedy použijeme Pearsonův χ^2 test.

$$\chi^2 = 1,4505$$

$$df = (5-1) * (2-1) = 4$$

Hladina významnosti α : 0,05

$$p - \text{hodnota} = 0,8354$$

Vypočtená p – hodnota je zhruba 0,84; což je větší než 0,05 a tudíž je dostačující pro přijetí nulové hypotézy.

H2 je zamítnuta. Vnímání prestiže sester není ovlivněno vzděláním laické veřejnosti.

H3: Názor laické veřejnosti na povolání sester je ovlivněn mediálním obrazem

K ověření této hypotézy byl použit test na **relativní četnost (test o parametru π binomického rozdělení)**.

H3: $\pi > 0,5$ (polovina, či méně respondentů si myslí, že je jejich názor ovlivněn médii)

H0: $\pi = 0,5$ (více než polovina respondentů si myslí, že je jejich názor ovlivněn médii)

$$U = \frac{p - \pi_0}{\sqrt{\frac{\pi_0(1 - \pi_0)}{n}}}$$

Tabulka č. 7

Ovlivnění veřejnosti médii	Respondenti
Rozhodně ano	65
Spíše ano	58
Spíše ne	34
Rozhodně ne	17
Nevím	21
Celkem	195

Tabulka č. 8

Ovlivnění veřejnosti médii	Respondenti
Rozhodně ano	33,3 %
Spíše ano	29,7 %
Spíše ne	17,5 %
Rozhodně ne	8,7 %
Nevím	10,8 %
Celkem	100 %

$\alpha=0,05$

Velikost souboru $n = 195$

Počet souhlasících (Spíše ano + rozhodně ano), $m = 123$

Relativní četnost souhlasících $p = m/n = 0,63077$

Předpoklad použití testu: $n \cdot p \cdot (1-p) > 9 = 45,4154 > 9 \rightarrow$ Splněno

Testové kritérium $U = 3,6522$

p – hodnota = 0,00013

Vypočtená p – hodnota je zhruba 0,00013, což je menší než 0,05 a tudíž je dostačující pro zamítnutí nulové hypotézy.

H3 je potvrzena. Názor laické veřejnosti na povolání sester je ovlivněn mediálním obrazem.

5. Diskuse

Aby se zdravotníci stali opravdovými profesionály, musí mít kromě teoretických znalostí také celou řadu praktických dovedností a osobnostních vlastností, které můžeme souhrnně označit za „etické“. K takovému cíli je však nutné ujit velmi dlouhou, složitou cestu, která je však nezbytná pro každou pomáhající profesi (Kutnohorská et al, 2011).

Tato bakalářská práce se zabývá pohledem laické veřejnosti na práci sestry. Jejím cílem práce bylo zmapovat pohled laické veřejnosti na sesterskou profesi. V rámci výzkumné části byly stanoveny tyto tři hypotézy: H1 – Vnímání role sestry je ovlivněno pohlavím laické veřejnosti. H2 – Vnímání prestiže sester je ovlivněno vzděláním laické veřejnosti. H3 – Názor laické veřejnosti na povolání sester je ovlivněn mediálním obrazem.

Pro realizaci empirické části bakalářské práce byl zvolen kvantitativní výzkum, který byl proveden formou dotazníků vlastní konstrukce. Pro přehlednost výsledků byl všem respondentům rozdan stejný dotazník, který byl distribuován respondentům z řad laické veřejnosti formou internetu, sociálních sítí, ale i v tištěné podobě. Návratnost byla celkem 91 %. Z celkového počtu vrácených dotazníků bylo 79 neprávňě, či neúplně vyplněno, a proto musely být vyřazeny. Finální počet vyhovujících dotazníků byl tedy 195, což činí 65 % z celkového počtu rozdaných dotazníků.

K definici role sestry jsme dospěli již v rámci teoretické části práce, ze které jsme zjistili, že role sestry spočívá převážně v péči o jednotlivce; 27. prezidentka ICN však zastává názor, že samotnou roli ošetrovatelství vidí v daleko širším kontextu (Shamian, 2014). V první hypotéze jsme se tedy zajímali i o to, zda je *vnímání role sestry ovlivněno pohlavím laické veřejnosti*. Naplnění pracovní role sestry je často velice náročné, jak na osobnost člověka, tak hlavně na profesionální přístup. Zdravotnické povolání patří mezi povolání velmi náročná a nynější společnost od zdravotníků očekává naprostou odbornost, zvládnutí fyzické i psychické zátěže a spolupráci s ostatními členy v týmu (Zítková, Kyasová, 2019). Pro vyhodnocení hypotézy měli respondenti určit, co je jako první napadne, když se řekne sestra ve zdravotnictví. U této otázky mohli zvolit jednu z předem určených odpovědí, které zněly: Pomoc, Postava v TV, Pandemie Covid- 19, Fyzická a psychická zátěž, Strach, Vzdělání a Jiné. V další otázce, nutné pro vyhodnocení hypotézy měli respondenti uvést své pohlaví a zvolit tedy možnost žena, či muž. Následně jsme z těchto dat pro přehlednost vytvořili

kontingenční tabulku (Tabulka č. 2), ze které jsme zjistili, že ženy volily nejčastěji odpověď *pomoc*, v zastoupení celkem 60,3 % a hned po ní, byla nejčastěji volena možnost *fyzická a psychická zátěž*, v zastoupení celkem 21,5 %. Co se týká odpovědí mužů, byly jejich odpovědi voleny obdobně jako u žen. Nejčastěji zvolenou odpověď *pomoc* uvedlo celkem 43,2 % mužů a odpověď *fyzická a psychická zátěž* zvolilo celkem 16,2 % mužů. Třetí nejčastější zvolená odpověď byla u obou pohlaví stejná. Jedná se konkrétně o možnost *pandemie Covid 19*, kterou zvolilo celkem 8,3 % žen a 14,9 % mužů. Jako čtvrtou nejčastější odpověď v zastoupení celkem 4,1 % byla u žen zvolena možnost *jiné*, kde uvedly: *pravá ruka lékaře, obětavá práce, nemocnice a povolání*. U mužů to byla možnost *postava v TV*, kterou zvolilo celkem 10,8 %. Pátá nejčastější odpověď byla u žen i u mužů opět stejná, jednalo se o možnost *vzdělání*, v zastoupení celkem 3,3 % žen a 6,8 % mužů. Jako šestou nejčastější odpověď zvolilo celkem 1,7 % žen možnost *postava v TV*. U mužů to byla možnost *Strach*, kterou zvolilo celkem 5,4 %. A jako sedmou a poslední možnou odpověď volily ženy možnost *strach*, v zastoupení celkem 0,8 % a muži možnost *jiné*, v počtu 2,7 %, kde uvedli: *studentka a povolání*. Po kompletaci těchto výsledků byla data vyhodnocena pomocí Pearsonova χ^2 testu, jehož výsledky nás dovedly k potvrzení H1. Vnímání role sester je tedy skutečně ovlivněno pohlavím laické veřejnosti. Nejčastěji volenou odpovědí na otázku, co se laické veřejnosti vybaví jako první, když se řekne sestra ve zdravotnictví, byla tedy *Pomoc*. Vzhledem k této skutečnosti zastávám názor, že povolání sestry je komplexně napříč společností vnímáno jako pomoc a péče o druhé. Pro srovnání uvádíme obdobný výzkum s názvem *Veřejná image ošetřovatelství z pohledu sester a občanů*, kde veřejnost hodnotí sestru vlastnostmi, jako je aktivita, elegance, inteligence, logika, či sebevědomí (Maliheh et al, 2020).

Do dotazníku jsme také zakomponovali otázku, zda respondenti někdy v životě uvažovali nad možností, stát se sestrou a z odpovědí jsme zjistili, že pouze 26,6 % odpovědělo, že *ano*. Nejčastější volenou odpovědí byla tedy možnost *ne*, v zastoupení celkem 62,6 %. Poslední možná odpověď byla *nevím*, kterou zvolilo celkem 10,8 %. Nás ale také zajímal důvod zvolených odpovědí. Proto respondenti, kteří zvolili možnost *ano*, měli dále uvést, co je od toho odradilo. Po shrnutí odpovědí jsme zjistili, že nejčastěji respondenti uváděli: *Náročnost povolání, Zvolen jiný obor, Vzdelání, Strach (z krve, jehel, umírání), Nedostatečné finanční ohodnocení, Nepřijetí ke studiu, nebo Rozmluvení od rodiny*. Pokud respondenti zvolili odpověď *ne*, zajímalo nás, co by

je přiměřelo o tom alespoň uvažovat. U této otázky respondenti nejčastěji odpovídali: *Pomoc druhým, Více mužů ve zdravotnictví, Nižší náročnost (psychická, fyzická), Vyřazení práce s krví a jehlami, Nižší náročnost na vzdělání, či Nedostatek sester.*

Dle Zacharové (2013) je prestiž povolání sestry určena převážně názorem dané společnosti, sestra byla minulosti vyobrazena spíše jako „pomocník, či služka bez vzdělání“, avšak nyní pracují ve zdravotnictví vysoce vzdělané sestry mnohdy i s vysokoškolským vzděláním. Druhá hypotéza tedy pojednávala o tom, zda je *vnímání prestiže sester ovlivněno vzděláním laické veřejnosti*. Dle Ivanové et al (2012) je prestiž: „váženost, jíž se lidé ve společnosti těší, a je jedním z předpokladů úcty, kterou si navzájem prokazují“. K vyhodnocení hypotézy odpovídali respondenti na otázku: Jaký názor má podle Vás veřejnost na prestiž povolání sestry? Zde mohli zvolit jednu z předem určených odpovědí, které zněly: *Naprosto pozitivní, Spíše pozitivní, Spíše negativní, Naprosto negativní a Nevím*. Pro kompletní vyhodnocení hypotézy byly potřeba odpovědi respondentů, týkající se jejich nejvyššího dosaženého vzdělání. Zde mohli respondenti zvolit *Základní vzdělání, Střední s maturitou, Střední s vyučením, Vyšší odborné, nebo Vysokoškolské*. Ze získaných dat byla poté opět vytvořena kontingenční tabulka (Tabulka č. 5), ve které jsme pro přehlednost zkombinovali možnosti *Spíše a Naprosto pozitivní* a možnosti *Spíše a Naprosto negativní*. Možnost *Nevím* byla z výsledků vyřazena a výsledný počet zkoumaného souboru nyní tvořilo 187 respondentů. Z výsledných dat jsme následně zjistili, že celkem 84 % respondentů si myslí, že názor laické veřejnosti na prestiž povolání sestry je *pozitivní*, z nichž tedy 43,9 % respondentů má nejvyšší dosažené vzdělání Střední s maturitou; 28 % Vysokoškolské vzdělání; 13,4 % Základní vzdělání; 9,6 % Střední s vyučením a 5,1 % Vyšší odborné vzdělání. Oproti tomu celkem 16 % respondentů se přiklonilo k *negativnímu* názoru, z nichž 46,7 % má nejvyšší dosažené vzdělání Střední s maturitou; 23,2 % Vysokoškolské vzdělání; 13,3 % Základní vzdělání; 10 % Vyšší odborné vzdělání a 6,7 % Střední s vyučením. Po zkompletování těchto výsledků byl pro vyhodnocení dat opět použit Pearsonův χ^2 test, jehož výsledky nás dovedly k zamítnutí H2. Vnímání prestiže sester tedy není ovlivněno vzděláním laické veřejnosti. Přesto, že v minulosti nebylo na povolání sestry nahlíženo nikterak příznivě (Mlýnková 2016), mne ve srovnání se současností osobně potěšil fakt, že nynější společnost nahlíží na povolání sestry převážně pozitivně. I přes velmi vysoké nároky na vykonávání práce sester a nutnost koordinace profese s osobním životem, nemá toho

povolání takovou společenskou prestiž a uznání, jaké by si zasloužilo (Zacharová, 2017).

Vzhledem k častým odpovědím týkající se vzdělání byla do dotazníku také zahrnuta otázka ohledně vzdělání sester. Konkrétně šlo o otázku, Jaké vzdělání je podle Vás dostačující pro sestru. Celkem 55,9 % odpovědělo *Střední s maturitou*. Druhou nejčastější odpovědí bylo *Vyšší odborné vzdělání* v zastoupení celkem 26,1 %. V souvislosti s touto otázkou jsme se dále zeptali, zda respondenti považují vysokoškolské vzdělání sester za důležité. Pouze 29,2 % zvolilo možnost *ano* a překvapivě celkem 53,8 % zvolilo možnost *ne*. A taktéž jsme chtěli znát důvod zvolených odpovědí. Respondenti, kteří zvolili možnost *ano*, tedy že považují vysokoškolské vzdělání sester za důležité, odpovídali: *Získají více znalostí a zkušeností, Pouze pro speciální oddělení, Profesní rozvoj, Zvýšená úroveň péče, Zvýšení platu a Důležité pro vedoucí pozice*. Naopak respondenti, kteří zvolili možnost *ne*, odpovídali: *Zbytečné, vše se naučí v praxi, Praxe je důležitější než teorie, Ze střední školy mají znalostí dostatek, Společně s VOŠ postačí, Dříve být také nemuselo a Sestra není lékař*.

Žijeme v době, kdy je úsudek veřejnosti často utvářen neutuchajícími předsudky, které jsou někdy velmi oddáleny od reality. Na společnost pak intenzivně působí média (viz Hilton, Bekkun, 2013), s potenciálem ovlivnit jejich finální úsudek na realitu samotného povolání (Česká asociace sester, 2016). Ve třetí hypotéze jsme zkoumali, zda je *názor veřejnosti na povolání sester ovlivněn mediálním obrazem*. K vyhotovení této hypotézy měli respondenti odpovědět na otázku: Myslíte si, že je Váš názor na povolání sestry ovlivněn mediálním obrazem? U otázky mohli respondenti zvolit pouze jednu z předem stanovených odpovědí, které zněly: *Rozhodně ano, Spíše ano, Spíše ne, Rozhodně ne* a *Nevím*. Ze získaných dat byla poté opět vytvořena kontingenční tabulka (Tabulka č. 8). Dále bylo z výsledných dat zjištěno, že celkem 33,3 % respondentů zvolilo možnost *Rozhodně ano*; možnost *Spíše ano* zvolilo celkem 29,7 %; *Spíše ne* zvolilo celkem 17,5 %; *Nevím* zvolilo celkem 10,8 % a *Rozhodně ne* zvolilo celkem 8,7 %. K vyhodnocení dat k této hypotéze byl použit test o parametru π binomického rozdělení (test na relativní četnost). Pro daný test jsme museli stanovit kritérium $\pi > 0,5$ = polovina, či méně respondentů si myslí, že jejich názor je ovlivněn médii. Pro zjištění počtu souhlasících respondentů byla sečtena data z možností *Spíše ano* a *Rozhodně ano*, což vyšlo celkem 123. Dále byly pro test určeny další potřebné parametry, které se poté dosadily do vzorce. Vypočtená p – hodnota vyšla zhruba 0,00013, což je menší než

hladina významnosti $\alpha=0,05$; což bylo dostačující pro zamítnutí nulové hypotézy, a tudíž byla H3 potvrzena. Názor veřejnosti na povolání sester je skutečně ovlivněn mediálním obrazem. Současné veřejné mínění o sestřích je rozmanité a často nesouvislé. Laická veřejnost nemá vždy kladný názor na aktuální vývoj ošetrovatelské profese, který je realizován prostřednictvím inovací, či úpravy vzdělávání. Společnost si také často neuvědomuje, že tento vývoj a celkově moderní ošetrovatelství je založeno na dlouholetých zavedených teoriích. Je dokázáno, že: „*negativní obraz ošetrovatelské profese způsobuje u zdravotních sester stres, nespokojenost s prací, frustraci a snížený pracovní výkon, což ovlivňuje kvalitu péče a pracovní klima*“ (Rubbi et al, 2017, 31).

V souvislosti s tím nás také zajímalo, zda veřejnost zná nějaký seriál, film, či dokument o sestřích a zdali toto jejich vyobrazení považují za věrohodné. Ani ne tak překvapivé bylo zjištění, že až 73,4 % respondentů vidá sestry nejčastěji ve filmu Sestřičky a v seriálech typu Ordinace v růžové zahradě, Modrý kód atd. Dle mého názoru bylo zarážejícím faktem zjištění, že až 57,4 % respondentů z řad laické veřejnosti zde bylo s vyobrazením povolání sestry spokojeno. Oproti tomu pouze 29,8 % spokojeno nebylo. Fakt byl zarážející zejména proto, že převážná většina odborníků ve zdravotnictví shledává výše zmíněné seriály za naprosto neautentické a dle Di Cara (2013) tyto dezinformace odrazují i studenty zdravotnických oborů. Dle Adaryani et al (2012) se však filmy v poslední době odklánějí od stereotypních vyobrazení sester a snaží se je naopak zobrazovat jako schopné, inteligentní, silné a nezávislé profesionálky.

Vzhledem k nynější situaci ohledně probíhající pandemie Covid – 19 nás také zajímalo, zda pandemie ovlivnila názor respondentů na povolání sester. Z výsledných dat uvedených v grafu č. 25 jsme zjistili, že přibližně 77 % respondentů nyní nahlíží na sestry převážně pozitivně. Následně měli respondenti svou odpověď odůvodnit a po shrnutí uvedených odpovědí jsem byla příjemně překvapena pozitivním ohlasem. Výběrem zmiňuji některé z odpovědí, o kterých zde referuji. Odpovědi respondentů byly například: *I přes náročnost během pandemie vše skvěle zvládají, Lidé si sestry více váží, Můj názor byl vždy pozitivní a Sestry jsou nyní více medializované. Co se týče pandemie, hrají zdravotničtí pracovníci klíčovou roli v péči o nynější infekční pacienty. Samotní zdravotničtí pracovníci mají však někdy problém se vyznat v informacích, které šíří média. Příkladem může být výzkum s názvem Reakce a vnímání sester během Covid -19, ve kterém autor uvedl jednu z výpovědí sester. Ta pojednávala o dezinformaci ohledně koronaviru prostřednictvím médií. Konkrétně se k této*

problematice vyjádřila takto: „*Občas jsem zmatená: všude je plno informací. Lidé, tisk i sociální média mluví jen o koruně a je těžké rozpoznat, jaké jsou správné a jaké špatné*“. (Hashmi, 2020, 7)

Provedený výzkum mne jen utvrdil v dojmu, že sesterské povolání je v očích veřejnosti i tak bráno jako povolání vděčné a šlechetné, avšak laická veřejnost si pak ne vždy uvědomuje, o jak složité a náročné povolání se jedná. V souvislosti s tím se tak plně ztotožňuji s myšlenkou od Kutnohorské (2011): „*Jen člověk kreativní, připravený na budoucí změny, jedinec osobnostně zralý, s dostatečnou etickou výbavou bude schopen čelit složitým situacím, které život v dnešní společnosti přináší*“.

Během života se s povoláním sestry setká snad každý jedinec. Není proto takovým překvapením, že názor na sestry se napříč minulostí neustále měnil, byl totiž často utvářen zásadními událostmi, jako byly například válečné konflikty, ale ovlivnilo ho i několik významných osobností (Hubová, Michálková, 2012). Názor veřejnosti na sestry již v minulosti začala ovlivňovat média, která v současné době představují jeden ze zásadních prostředků k utváření názorů veřejnosti na povolání sester (Dickerson, 2015). Sestry jsou však v současné době prostřednictvím středních a vysokých škol dostatečně odborně i prakticky připravovány na své povolání (Havelková, 2017).

6. Závěr

Práce sestry je v nynější době jedním z nejméně medializovaných povolání u nás. Sestra je člověk, který ve svém povolání vykonává celou řadu rolí a také musí zvládat psychickou i fyzickou náročnost tohoto povolání, která může často vyústit například až v syndrom vyhoření. Práce se v souvislosti se současnou krizovou situací zaobírala několika otázkami. Zajímalo nás, jak moc proměnlivý je názor laické veřejnosti na povolání sester, a tak právě proto jsme chtěli zjistit, jak laická veřejnost vnímá například vyobrazení sester v médiích. Tato bakalářská práce byla zaměřena na práci sestry z pohledu veřejnosti. Cílem práce bylo zmapovat pohled laické veřejnosti na povolání sestry. Pro vyhotovení empirické části byly stanoveny 3 hypotézy.

Z výzkumného šetření bylo zjištěno, že laické veřejnosti se jako první při pomyslení na sestru vybaví pomoc. V dalších možnostech už se však názor žen a mužů lišil, z čehož vyplynulo, že H1 byla potvrzena. Vnímání role sestry je tedy skutečně ovlivněno pohlavím laické veřejnosti. Dále bylo zjištěno, že převážná většina respondentů považuje prestiž povolání sestry za pozitivní. Nás však zajímalo, zda je názor na prestiž sester ovlivněn vzděláním laické veřejnosti. K pozitivnímu názoru se přiklonilo nejvíce respondentů s nejvyšším dosaženým vzděláním Střední s maturitou. Byly však dostatečně zastoupeny i další kategorie dosaženého vzdělání a dle vyhodnocení výsledků byla H2 zamítnuta. Vnímání prestiže sester tedy není ovlivněno vzděláním laické veřejnosti. Nakonec jsme zkoumali, zda je názor veřejnosti na povolání sestry ovlivněn mediálním obrazem. Z vyhodnocených výsledků jsme zjistili, že názor veřejnosti na povolání sestry je skutečně ovlivněn mediálním obrazem. H3 byla potvrzena. Respondenti se setkali s vyobrazením sester nejčastěji ve filmu *Sestřičky*, dále pak v seriálech jako je *Ordinace v růžové zahradě*, či *Modrý kód*, přičemž většina z nich zde byla s vyobrazením povolání sester spokojena.

Tato bakalářská práce bude sloužit jako podklad pro odborný článek informující sestry o názoru laické veřejnosti na jejich postavení v sektoru zdravotnictví a představuje přínosný materiál pro další bádání v této oblasti do budoucna. Bylo by jistě přínosné provést obdobnou formu dotazníkového šetření s časovým odstupem, za účelem možného zjištění, zdali současná pandemická situace natolik ovlivnila názor laické veřejnosti na povolání sestry.

7. Seznam použitých zdrojů

1. ADARYANI, M. et al., 2012. Nursing image: An evolutionary concept analysis. *Contemporary nurse: a journal for the Australian nursing profession*. 43 (1), s. 81-89. doi: 10.5172/konu.2012.43.1.81.
2. AIŠMANOVÁ, A., 2011. *PSHY: Psychohygienu (duševní hygiena): studijní opora pro studium učitelství praktického vyučování a odborného výcviku* [online]. Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z: https://www.pc.fpe.zcu.cz/wp-content/uploads/10_mistri/03_Is/KPS_9PSHY.pdf
3. BLANK, A., ZITTLAU, N., 2017. *Dienstübergabe in der Pflege. Einführung und Umsetzung im Team*. Springer-Verlag Berlin Heidelberg. s. 78. ISBN: 978-3-662-54622-2.
4. BRABCOVÁ, S., 2013. *Vznik a vývoj ošetrovatelských uniforem* [online]. Ústí nad Labem: Masarykova nemocnice [cit.2021-02-20]. Dostupné z: <http://jihoceskasestricka.cz/DOK/vznik-a-vyvoj-os-uniforem.pdf>
5. ČERNÁ, B., 2020. *Proměna ošetrovatelské péče ve 21. století* [online]. [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://www.svvs.cz/udalosti/205-promena-osetrovatelske-pece-ve-21-stoleti?fbclid=IwAR1igrez7vwuXBp86zy0VqLQ1fpPMOZLQWbpXRvynf3gssJsbTCc7pFHHQ0>
6. DI CARA, V. et al., 2012. *ICN Code of Ethics for Nurses* [online]. Geneva: International Council of Nurses. [cit. 2020-12-22]. Dostupné z: http://www.cna.cz/docs/tiskoviny/eticky_kodex_icn_2012.pdf
7. DI CARA, V. KOPECKÁ, I., 2013. *Věc: portrét zdravotní sestry v populárním seriálu*. Česká asociace sester. Prezidium. [online]. [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: https://www.cna.cz/docs/aktuality/dopis_nova_2013.pdf?fbclid=IwAR3QCU5Uw1q-tFI5oo0FYXnpjOSe-NFv0RzHaQPTYAK69cCSHjfyFY3LnyE

8. DICKERSON, P., 2015. Changing Views: Influencing How the Public Sees Nursing. *Ohio nurses review*. 8 (2), s. 6-10. ISSN 0030-0993.
9. DOBROVANOV, O., KRÁLINSKÝ, K., 2018. Fenomenálny chirurg Nikolaj Pirogov – hrdosť môjho rodného mesta. *Pediatrica: vedecko – odborný lekársky časopis*. 13 (3), s. 23. ISSN 1336-863X.
10. DOSTÁL, O., 2017. *Práva pacientů a zdravotníků*. Aktualizované vydání [online]. s. 49-50. [cit.2020-12-20]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4083193
11. DRÁBKOVÁ, K., 2011. Identita v profesi sestry z pohledu sester a rodinných příslušníků. *Florence* [online]. č. 5, s. 24-27. ISSN 1801-464X.
12. FREUDENBERGER, H., 1974. Staff Burnout. *Journal of Social Issues: A journal of the Society for the Psychological Study of Social Issues*. 30 (1), s. 159-165. doi: 10.1111/j.1540-4560.1974.tb00706.x.
13. FRONTEIRA, I., FERRINHO, P., 2011. *Do nurses have a different physical health profile? A systematic review of experimental and observational studies on nurses' physical health*. Blackwell Publishing. 20 (17-18), s. 2 405. doi: 10.1111 / j.1365-2702.2011.03721.x.
14. FRIGANOVIĆ, A., 2017. Healthy settings in hospital – How to prevent burnout syndrome in nurses: Literature review. *Acta Clin Croat*. 56 (2), s. 292-298. doi: 10.20471 / acc.2017.56.02.13.
15. GILL, J., BAKER, CH., 2019. The Power of Mass Media and Feminism in the Evolution of Nursing's Image: A Critical Review of the Literature and Implications for Nursing Practice. *Journal of Medical Humanities*. doi: 10,1007 / s10912-019-09578-6.
16. GULAŠOVÁ, M., 2019. Self – development and psychohygiene in education of nurses and social workers (We learn them to care not only about the client?). *Ukrajina. Zdraví národa*. 2 (55), s. 148-149. ISSN 2077-6594.

17. HALLAM, J., PARKER, J., 1998. From angels to handmaidens: changing constructions of nursing's public image in post-war Britain. *Nursing Inquiry* [online]. vol. 5, s. 34-35. doi.org/10.1046/j.1440-1800.1998.510032.x
18. HASHMI, F. et al., 2020. Response to and perception of nurses during the COVID-19: a qualitative assessment. *Springer science + business media* [online]. [cit. 2021-03-04]. DOI: 10.21203 / rs.3.rs-26270 / v1. Dostupné z: <https://www.researchsquare.com/article/rs-26270/v1?fbclid=IwAR1C7zX8wBaIFogTdhKZzuIBc53Ikmama84o-1bD1cOPtdj7oENzNBb8VQ>
19. HAVELKOVÁ, K., 2017. Co byste měli vědět o novele zákona o nelékařských zdravotnických povoláních. *Florence* [online]. č. 9. [cit. 2021-02-21]. Dostupné na: <https://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2017/9/co-byste-meli-vedet-o-novele-zakona-o-nelekarskych-zdravotnickych-povolaniach/>
20. HAVRDOVÁ, Z. et al., 2010. Kultura organizace a syndrom vyhoření. *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*. 54 (3), s. 235-248. ISSN 0009-062X.
21. HEILEMANN, M., 2012. Guest Editorial. Media images and screen representations of nurses. *Nurs Outlook*. 60 (5), s. 1-3. doi: 10.1016 / j.outlook.2012.04.003.
22. HILTON, S., BEKKUN, J., 2013. Primary care nurses' experiences of how the mass media influence frontline healthcare in the UK. *BMC Family Practice*. 14 (1), s. 178. DOI: 10.1186 / 1471-2296-14-178.
23. HODYC, D., KUCOVÁ, P., 2015. Posilování kompetencí zdravotních sester v managementu nemocnic a řízení klinických procesů. *Advance Newsletter* [online]. Advance Healthcare Management Consulting. [cit.2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.advanceinstitute.cz/component/content/article?id=539:a2-2015-cl2>

24. HOEVE, Y. et al., 2014. The nursing profession: public image, self-concept and professional identity. A discussion paper. *Journal of advanced nursing*. 70 (2), s. 295-309. doi: 10.1111 / jan.12177.
25. HUBOVÁ, V., MICHÁLKOVÁ, H., 2011. Historie vzdělávání všeobecných sester. In: JIRKOVSKÝ, D., TOMOVÁ, Š. (eds). *Cesta k modernímu ošetřovatelství XIII. Recenzovaný sborník příspěvků z odborné konference s mezinárodní účastí*. Fakultní nemocnice v Motole: Ústav ošetřovatelství univerzity Karlovy v Praze, 2. lékařské fakulty, s. 107-112. ISBN 978-80-87347-05-8.
26. HUBOVÁ, V., MICHÁLKOVÁ, H., 2012. Historie vzdělávání všeobecných sester. *Sestra*. 22 (2), s. 20. ISSN 1210-0404.
27. HUNEŠ, R., Koronavirus a jeho vliv na věci důležité. *Florence*. č. 5. s. 4. ISSN 2570-4915.
28. IVANOVÁ, K. et al., 2013. Trendy pracovní spokojenosti všeobecných sester. *Kontakt*. 15 (2), s. 115-127. ISSN 1212-4117.
29. JEŽORSKÁ, Š. et al., 2014. Motivace sester a syndrom vyhoření: existuje souvislost? *Profese online. Recenzovaný časopis pro zdravotnické obory*. 7 (1), s. 9-15. ISSN 1803-4330.
30. JUKL, M., MAJRICOVÁ, J., 2019. *Století s Červeným křížem: 100 let Československého a Českého červeného kříže*. Praha: Český červený kříž. s. 22-37. ISBN 978-80-87729-28-1.
31. KALISCH, B., KALISCH, P., 1983. Anatomy of the image of the nurse – dissonant and ideal models. *American nurses association*. [online]. č. 161, s. 3-23. [cit. 2021-03-04].
Dostupné z:
https://www.truthaboutnursing.org/images/kalisch/anatomy_of_the_image_of_the_nurse_ocr.pdf

32. KORDULOVÁ, P., 2016. Historický přehled vzdělávání perioperační sestry v urologii. *Urologie pro praxi*. 17 (5), s. 240. ISSN 1213-1768.
33. KORDULOVÁ, P., 2020. *Ošetrovatelství 1*. Praha: Ústav teorie a praxe ošetrovatelství, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy. 118 s. ISBN: 978-80-270-7783-0.
34. KUDLOVÁ, P., 2016. *Ošetrovatelský proces a jeho dokumentace*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. s. 11-13. ISBN: 978-80-7454-600-6.
35. KUTNOHORSKÁ, J., 2010. *Historie ošetrovatelství*. 1. vydání. Praha: Grada. 212 s. ISBN 978-80-247-3224-4.
36. KUTNOHORSKÁ, J. et al., 2011. *Etika pro zdravotně sociální pracovníky*. Praha: Grada. 189 s. ISBN 978-80-247-3843-7.
37. KRAUSOVÁ, K., 2010. Historie českého ošetrovatelství do roku 1989. *Florence. Odborný časopis pro nelékařské zdravotnické pracovníky*. 6 (3), 11-13. ISSN 1801-464X.
38. KAFKOVÁ, J., 1996. *Z historie ošetrovatelství*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví. 185 s. ISBN 807013-123-3.
39. MACHÁLKOVÁ, L. et al., 2012. Hodnocení tělesných charakteristik a fyzické zátěže všeobecných sester. *Česká antropologie* [online]. 62 (1), s. 24. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z: http://anthropology.cz/ca/62-1/62-1_24-29_Machalkova.pdf
40. MALIHEH, N. et al., 2020. The Public Nursing Image as Perceived by Nurses and Citizens: A Questionnaire Survey. *International Journal of Caring Sciences*. 13 (3), s. 1614. ISSN 1791-5201.
41. MARKOVÁ, E., 2012. Pojetí českého profesionálního ošetrovatelství v kontextu světového ošetrovatelství. *Kontakt*. 14 (2), s. 129-136. ISSN 1212-4117.

42. MESSENGER, CH., 2010. "How Many Women Is Power": Dickens's Sarah Gamp and Fitzgerald's Resentful Care-Taking in *Tender Is the Night*. *The F. Scott Fitzgerald Review* [online]. vol. 8. s. 160-180. [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41583160>
43. MLÝNKOVÁ, J., 2010. *Pečovatelství: učebnice pro obor sociální péče – pečovatelská činnost*. Praha: Grada. 269 s. ISBN 978-80-247-3184-1.
44. MLÝNKOVÁ, J., 2016. *Pečovatelství 1. díl, učebnice pro obor sociální činnost*. 2. vydání. Praha: Grada. 250 s. ISBN 978-80-271-0131-3.
45. MORAVCOVÁ, K., 2011. Jak se měnily sesterské uniformy. *Sesterna*. 2 (3), s. 15-16. ISSN 1804-5308.
46. MORRIS, T. et al., 2011. Diversity, fulfilment and privilege: the image of nursing. *Journal of Nursing Management*. 19 (5), s. 683-692. doi: 10.1111/j.1365-2834.2011.01268.x.
47. NIGHTINGALE, F., 1874. *Miss Florence Nightingale-ovy: Kniha o ošetřování nemocných*. Z anglického přeložila Paulina Králová. Praha: J. Otto. Ženská bibliotéka. 187 s.
48. NobelPrize. org., 2021. *Henry Dunant – Biographical* [online]. Nobel Media AB [cit.2020-11-21]. Dostupné z: www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1901/dunant-bio.html
49. OBROČNÍKOVÁ, A. et al., 2015. Psychological strain between nurses. *Central European Journal of Nursing and Midwifery*. 6 (4), s. 352. doi: 10.15452/CEJNM.2015.06.0027.
50. PAPERŠTEINOVÁ, M. et al., 2019. Hodnocení psychické zátěže u všeobecných sester pracujících na oddělení dětské onkologie. *Hygiena: časopis pro ochranu a podporu zdraví*. 64 (4), s. 141-146. doi: 10.21101/hygiena.a1723.

51. PELCÁK, S., 2012. Duševní hygiena. *Psychologie v praxi – další vzdělávání zaměstnanců organizací poskytujících sociální služby*. 2. rozšířené a upravené vydání [online]. Pardubice: Benepal a.s. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: http://www.benepal.cz/files/project_2_file/DUSEVNI-HYGIENA.PDF
52. PLEVOVÁ, I. et al., 2011. *Ošetrovatelství I*. 1. vydání. Praha: Grada, s. 120. ISBN 978-80-247-3224-4.
53. PLEVOVÁ, I. et al., 2012. *Management v ošetrovatelství*. Praha: Grada, s. 305. ISBN 978-80-247-3871-0.
54. RAYES, C. et al., 2018. Burnout syndrome and its prevalence in primary care nursing: a systematic review and meta-analysis. *BMC Fam Pract.* 19 (1), s. 59. ISSN 1471-2296. doi: 10,1186 / s12875-018-0748-z.
55. Redakce EUNI. 2018. *Celoživotní vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné na: <https://www.euni.cz/clanek/2214-celozivotni-vzdelavani-nelekarskych-zdravotnickych-pracovniku?bid=2&presenter=Article>
56. RIKLIKIENÉ, O. et al., 2015. Nurses' Work-Related Stress, Job Satisfaction, and Intent to Leave: A Survey in Primary Health Care Centers. *NERP. Nurses education, Research & Practise.* 5 (1), s. 11-20. ISSN 2029-705X.
57. RUBBI, I. et al., 2017. The public perception of nurses. An Italian cross-sectional study. *Acta Biomed.* 88 (5), s. 31-38. doi: 10,23750 / abm.v88i5-S.6884.
58. SARTORIO, N., ZOBOLI, E., 2010. Images of a 'good nurse' presented by teaching staff. *Nursing Ethics.* 17 (6), s. 687. doi: 10.1177 / 0969733010378930.
59. SCHAUFELI, W. et al., 2002. Burnout and engagement university students. *Journal of cross-cultural psychology.* 33(5), s. 464-481. doi: 10.1177/0022022102033005003.
60. SLABÝ, J., 2005. Měsíčník litoměřické diecéze. *Zdislava.* 4 (4), s. 3. ISSN 1211-3042.

61. SLEZÁČKOVÁ, E., ŘÍHOVÁ, P., 2014. Životní smysluplnost a interpersonální hodnoty jako protektivní faktory syndromu vyhoření u zdravotních sester. *Annales psychologici*. 1 (15), s. 45-60. ISSN 2336-4939.
62. SLOVÁČKOVÁ, R., 2010. Srovnání práce sestry na lůžkové oddělení a na operačním sále. *Urologie pro praxi*. 11 (6), s. 338. ISSN 1213-1768.
63. SPÁČILOVÁ, Š., 2020. Lidská populace čelí pandemii nového koronaviru. *Florence*, č. 2, s. 18. ISSN 2570-4915.
64. STOCK, CH., 2010. *Syndrom vyhoření a jak jej zvládnout*. 1. vydání. Praha: Grada, s. 18. ISBN 978-80-247-3553-5.
65. VAN DER ELST, E. et al., 2013. Oncology patients' perceptions of "the good nurse": A descriptive study in Flanders, Belgium. *Med health care and Philos*. 16 (4), s. 719-29. doi: 10.1007/s11019-013-9469-1.
66. VANĚK, M., KRÁTKÁ, L., 2014. *Příběhy neobyčejných profesí. Česká společnost v období tzv. normalizace a transformace*. 1. vydání. Praha: Karolinum. 550 s. ISBN 978-80-246-2813-4.
67. VÁVROVÁ, P., 2015. Psychohygienu jako prevence pracovního stresu. *JOSRA, časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti*. 7 (4), s. 2. ISSN 1803-3687.
68. VENGLÁŘOVÁ, M. et al., 2011. *Sestry v nouzi. Syndrom vyhoření, mobbing, bossing*. 1. vydání. Praha: Grada, s. 23. ISBN 978-80-247-3174-2.
69. VÉVODA, J. et al., 2010. Pracovní spokojenost všeobecných sester. *Profese online*. 3 (3), s. 207-2020. DOI: 10.5507/pol.2010.019.

70. VÉVODA, J. et al., 2011. *Faktory pracovní spokojenosti všeobecných sester*. Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci, Klinika pracovního lékařství, Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci a Fakultní nemocnice Olomouc. 276 s. [cit.2020-11-22]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/277323296_Faktory_pracovni_spokojenosti_v_seobecnych_sester
71. VÉVODA, J. et al., 2013. *Motivace sester a pracovní spokojenost ve zdravotnictví*. Praha: Grada. 160 s. ISBN 978-80-247-4732-3.
72. VÉVODA, J. et al., 2018. Psychosociální rizika ve zdravotnictví. *Časopis lékařů českých*, č. 8, s. 411-418. ISSN 0008-7335.
73. VÉVODA, J. et al., 2019. Psychosociální rizika ve zdravotnictví. *Časopis lékařů českých*, č. 8, s. 411-418. ISSN 1803-6597.
74. VOSEČKOVÁ, A. et al., 2020. Burnout syndrome of pregraduate students. *Military Medical Science Letters*. 89 (1), s. 14-21. DOI: 10,31482 / mmsl.2019.024.
75. VUČKOVÁ, J., 1996. *Ošetřovatelství I*. 1. vydání. Praha: Fortuna. 72 s. ISBN 80-7168-151-2.
76. WANG, A. et al., 2011. Nurse burnout and its association with occupational stress in a cross-sectional study in Shanghai. *Journal of Advanced Nursing*. 67 (7), s. 1537-46. doi: 10.1111 / j. 1365-2648.2010.05576.x.
77. WU, T. et al., 2012. Work-related stress and intention to quit in newly graduated nurses. *Nurse Education Today*. 32 (6), s. 669-74. doi: 10.1016 / j.nedt.2011.09.002.
78. ZACHAROVÁ, E., 2013. *Základy zdravotnické psychologie*. Ostravská univerzita v Ostravě. 100 s. ISBN 978-80-7464-275-3.
79. ZACHAROVÁ, E., 2017. *Zdravotnická psychologie. Teorie a praktická cvičení*. Praha: Grada, s. 74-75. ISBN 978-80-271-0155-9.

80. Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Zdroj: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>
81. ZELINKA, P., 2014. Historie ošetrovatelských škol. *Florence plus* [online]. Pardubická krajská nemocnice. [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: www.florence.cz/odborne-clanky/florence-plus/historie-oseetrovatelskych-skol
82. ZÍTKOVÁ, M., KYASOVÁ, M., 2019. Osobnostní typologie studentů v kontextu budoucí pracovní role všeobecné sestry. *Psychologie pro praxi*. 54 (1), s. 19–29. ISSN 1803-8670.

8. Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník

Vážení respondenti, jsem studentkou posledního ročníku bakalářského studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, oboru Všeobecná sestra a obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro mou bakalářskou práci na téma „*Práce sestry z pohledu veřejnosti*”.

Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a dobrovolné, proto si Vás dovoluji požádat o pravdivé a co nejpřesnější vyplnění dotazníku.

Předem děkuji za Vaši spolupráci, Hájková Markéta.

Důležité!! - U otázek prosím vždy zaškrtněte pouze jednu odpověď.

1. Uveďte své pohlaví.

- Žena
- Muž

2. Kolik je Vám let?

- 15-30
- 31-45
- 46-55
- 56 a výše

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední s maturitou
- Střední s vyučením
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. Co Vás napadne jako první, když se řekne sestra ve zdravotnictví?

- Pomoc
- Postava v televizi
- Pandemie Covid-19
- Fyzická a psychická náročnost
- Strach
- Vzdělání
- Jiné (*Vypište*): _____

5. S povoláním sestry jste se nejčastěji setkal/a:

- V ordinaci praktického lékaře
- V nemocnici při hospitalizaci (jako pacient)
- Při doprovodu blízké osoby do zdravotnického zařízení
- Během ošetření na ambulanci
- Nikdy
- Jiné (*Vypište*): _____

6. Máte v rodině, či blízkém okolí někoho s povoláním sestry?

- Ano
- Ne
- Nevím

7. Uvažoval/a jste někdy, při volbě povolání, o možnosti stát se sestrou

- Ano
- Ne
- Nevím

Dle Vaší odpovědi nyní zvolte otázku (na druhou neodpovídejte):

8. Pokud jste odpověděl/a **Ano**: Uveďte, co Vás od toho nakonec odradilo?

Vlastní odpověď: _____

9. Pokud jste odpověděl/a **Ne**: Uveďte, co by Vás přimělo o tom alespoň uvažovat?

Vlastní odpověď: _____

10. Jaké vzdělání je podle Vás dostačující pro výkon sesterské profese?

- Střední zdravotnická škola
- Vyšší odborná škola
- Vysoká škola
- Jiné (*Vypište*): _____

11. Považujete vysokoškolské vzdělání sester za důležité?

- Ano
- Ne
- Nevím

12. Uveďte důvod Vaší předchozí odpovědi:

Vlastní odpověď: _____

13. Myslíte si, že je Váš názor na povolání sestry ovlivněn jejich vyobrazením v médiích?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

14. Jaká média podle Vás nejvíce ovlivňují veřejnost?

- Internet
- Televize
- Rozhlas
- Tisk
- Ani jedno
- Jiné (*Vypište*): _____

15. Kde jste se nejčastěji setkal/a s vyobrazením práce sester?

- filmy
- Seriály
- Dokumenty
- Jiné (*Vypište*): _____

16. Jak je podle Vás nejčastěji vyobrazeno povolání sestry v různých médiích?

- Naprosto pozitivně
- Spíše pozitivně
- Spíše negativně
- Naprosto negativně
- Nevím

17. Myslíte, že obraz sester ve filmech, či seriálech odpovídá skutečnosti?

- Naprosto souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Naprosto nesouhlasím
- Nevím

18. Znáte nějaký film, seriál, či dokument o sestřích?

- Ano
- Ne
- Nevím

*Pokud jste odpověděli **Ano**, odpovězte na otázky 19 a 20 (Pokud jste odpověděli **Ne**, tyto otázky přeskočte):*

19. Jaký znáte film, seriál, či dokument o sestřích? (Napište název)

Vlastní odpověď:

20. Byl/a jste zde spokojen/a s vyobrazením sesterské profese?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nevím

21. Jaký názor má podle Vás veřejnost na prestiž povolání sestry?

- Naprosto pozitivní
- Spíše pozitivní
- Spíše negativní
- Naprosto negativní
- Nevím

22. Co, dle Vašeho názoru, může negativně ovlivňovat názor veřejnosti na povolání sester?

Vlastní odpověď:

23. Je podle Vás v České republice nedostatek sester?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nevím

24. Uveďte důvod Vaší odpovědi (Proč myslíte, že tomu tak je):

Vlastní odpověď:

25. Jak ovlivnila pandemie Covid-19 Váš názor na povolání sestry?

- Naprosto pozitivně
- Spíše pozitivně
- Spíše negativně
- Naprosto negativně
- Nevím

26. Uveďte důvod Vaší odpovědi:

Vlastní odpověď:

Děkuji za Váš čas.

9. Seznam zkratek

ČSČK = Československý červený kříž

WHO = Světová zdravotnická organizace

ČSR = Československá republika

ICN = International Council of Nurses = Mezinárodní rada sester